12 АПР 1990

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 86 (20. 653) • 1990 йил 13 апрель, жума • Баҳоси 3 тийин.

СССР Олий Советининг учинчи сессиясида

КОРХОНАГА ҚОНУН КЕРАКМИ?

Социалистик корхона тўғрисидаги Қонун лойиҳасининг тақдири деярли қил устида турарди. СССР Олий Советининг Қонуншунослик комитети аъзолари бундан аввалги ҳафтада мазкур Қонун бўлишининг мақсадга мувофиқлигини шубҳа остига қўйдилар. Ҳужжатнинг муҳокамаси чоғида «У қандай бўлиши керак?» деган савол ўрнига «Бундай Қонун умуман бўлиши керакми?» деган бошқа савол кўтариб чиқилди.

Иттифоқ Советининг 11 апрелда бўлиб ўтган мажлисида раислик қилувчи **И. Д. Лаптев** лойиҳа юзасидан доклад қилиш учун Саноат, энергетика, техника ва технологияни ривожлантириш масалалари комиссияси раисининг ўринбосари **Б. Г. Васильев**га сўз берди.

Нотиқнинг фикрича, мазкур ҳужжат туб иқтисодий ислоҳотни ҳуқуқий таъминлаш умумий программаси билан уйғунлашиб, биринчи навбатда турган иқтисодий қонунлар мажмуасига киради. Уни қабул қилиш зарурлигини асослаб бериб, нотиқ вужудга келган вазиятда «Давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисида»ги Қонун деярли амал қилмаётганини таъкидлади. Фойда бюджетларга, фондларга ўтказилиб, сўнгра меҳнат ҳиссасини ҳисобга олмай, кимга нима тегса, шу, деган қоида асосида тақсимланмоқда. Коллективлар эгалик ҳуқуқидан мутлақо маҳрумдирлар, улар ҳеч нарсани тасарруф қила олмайдилар. Молиявий ресурсларни ишлатиш, қайтадан гуруҳларга ажратиш учун, улардан ишлаб чиқаришни ривожлантириш, ижтимоий тараққиёт, техника тараққиёти мақсадларида фойдаланиш, бу маблағларни қўшма корхоналар, уюшмаларга сарфлаш учун давлат корхоналарига кооператив, ижара, коллектив корхоналар билан баб-баравар шароит яратиб бериш зарур.

Сўнгра, мазкур масала муҳокама қилингунига қадар СССР адлия министри **В. Ф. Яковлев**га сўз берилди. Ҳукумат топширигига биноан у «Корхона раҳбари ва бошқа мансабдор шахсларни тайинлаш ҳамда ишдан бўшатиш тўғрисида»ги Қонун лойиҳасини депутатлар ҳукмига ҳавола қилди. Мазкур лойиҳа, деди у, гарчи у моҳияти жиҳатидан социалистик корхона тўғрисидаги Қонуннинг таркибий қисми бўлсада, мустақил ҳужжат сифатида таклиф этилмоқда. Корхона раҳбарларининг ишга тайинланиши, қабул қилиниши ёки сайланиши тартиби тўғрисидаги масалани кечиктирмай ҳал этиш зарурлиги унинг алоҳида қабул қилинишининг сабабидир. Кейинчалик ана шу ҳуқуқий ҳужжат социалистик корхона тўғрисидаги Қонунга унинг таркибий қисми бўлиб кириши мумкин эди.

Сўнгра бирданига икки лойиҳа хусусида мунозаралар бошланиб кетди.

Кўпчилик депутатлар Қонунчилик масалалари комитетининг социалистик корхона тўғрисидаги Қонуннинг қабул қилинишига қарши важларига қўшилдилар, бундай асосларни комитет раиси Ю. Х. Калмиков келтирди. Унинг фикрича, лойиҳа Давлат корхонаси тўғрисидаги Қонун намунасига кўра тузилган бўлиб, турли корхоналар учун тенг шароит яратиб бермайди. Бундан ташқари мазкур Қонунни иқтисодий ислоҳотнинг бир қанча бошқа ҳуқуқий ҳужжатлари қабул қилингунига қадар кўриб чиқиш мумкин эмас, деган фикрлар билдирилди.

Депутатларнинг қолган қисми ҳужжатнинг қабул қилиниши давр тақозосидир, деган фикрни билдирди. Агар унинг қабул қилиниши чўзилиб кетса, давлат сектори бошқа турдаги корхоналар билан рақобат қила олмайди, чунки ишлаб топилган маблағларни сарфлаш ва тасарруф этиш ҳуқуқисиз бозор талабларига жавоб бериш мумкин эмас. Битта Қонунда меҳнатнинг туб шароити умумийлиги, шериклар билан маҳаллий ҳокимият идоралари ўртасида табиатдан фойдаланиш, ижтимоий соҳани яратиш, солиқ солиш масалалари юзасидан ўзаро муносабатлар аниқ белгилаб берилиши муҳимдир.

Палата биринчи муҳокамадаёқ қонун лойиҳасини қабул қилиб, тегишли комитетлар ва комиссияларга ҳукумат билан биргаликда уни муфассал ишлаб чиқиб, ҳозирги сессия ҳукмига ҳавола қилиш вазифасини топширди.

Иккинчи Қонун лойиҳасини комитетлар ва комиссияларда кўриб чиқиш учун тақдим этишга қарор қилинди.

Кун тартибида яна бир масала — СССР Олий Совети Президиумининг «Пневмокониоз касб касаллиги оқибатида ишчи ва хизматчиларга етказилган зарарни қоплаш тартиби тўғрисида»ги 1988 йил 29 январь Фармонига ўзгартишлар киритиш ҳақидаги масала қолган эди. Ҳужжат муҳокамасиз қабул қилинди.

Кечқурунги мажлисда депутатлар «ССР Иттифоқи билан федерация субъектлари ваколатларини белгилаб қўйиш тўғрисида»ги Қонун лойиҳасини иккинчи муҳокамада кўриб чиқишга киришдилар. Биринчи муҳокамадан сўнг пухталаштирилган ҳужжатни парламентга тақдим этган Миллатлар Совети Раисининг ўринбосари **Б. И. Олейник** бу — Марказ ваколатлари торайганида федерация субъектлари реал мустақиллигини изчил мустаҳкамлаб бориш йўлидаги янги қадам эканини таъкидлади

Кун тартибидаги масалалар кўпгина қарама-қарши фикрларни вужудга келтирди. Бу масалалар юзасидан музокарага бир ярим соатдан кўпроқ вақт кетди. Шундан кейин депутатлар Қонуннинг фақат номинигина тасдиқлаб, муҳокамани бошқа кунга қолдирдилар.

Кечқурунги мажлис «беҳуда» ўтмаслиги учун депутатлар иш куни тугаган бўлсада, илгари муҳокама қилинган «ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикаларнинг иқтисодий муносабатлари асослари тўғрисида»ги Қонун лойиҳасига яна қайтишга қарор қилдилар. Бир нечта тузатишлар тасдиқланганидан кейин у қабул қилинди.

Шундан кейин депутатлар кечаги кундан қолган «қарз» — «ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикалар жиноят судлови асосларига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги Қонун лойиҳасини муҳокама қилиш билан шуғулландилар. Лойиҳани СССР Олий Совети кўриб чиқиши учун Қонун лойиҳаси таклиф этиш тартибида депутат **А. М. Яковлев** киритган эди. У ахборот билан чиқди ва парламентнинг Қонунчилик масалалари комитети қилган тузатишларни баён этди. Қисқа муҳокамадан кейин бу қонун ҳам қабул қилинди.

Л. ЕРМАКОВА, С. ЖАРКОВ, В. ЗЕНЬКОВИЧ.

ТАССНИНГ ПАРЛАМЕНТДАГИ МУХБИРЛАРИ КРЕМЛДАН ХАБАР БЕРАДИЛАР

XII БЕШ ЙИЛЛИК

21 АПРЕЛЬ — ЛЕНИНЧА ШАНБАЛИК КУНИ

Машинасозлар аҳди

● Андижон машинасозлик заводининг ишчилари ленинча шанбалик кунида ишлаб топилган маблағнинг бир қисмини корхона касаба уюшмаси комитети ҳисобига ўтказишга қарор қилдилар.

Ишчилар, уруш ва меҳнат ветеранлари, кўп болали оилаларнинг эҳтиёжларига бир ярим минг сўм сарфланади.

Шанбалик кунида машинасозлар коллективи 120 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқаришни мўлжалламоқда. Ана шу пулнинг 18 минг сўмини халқ истеъмоли моллари ташкил этади.

ҚАШҚАДАРЁ — КУЙБИШЕВ ВИЛОЯТЛАРИНИНГ ҲАМКОРЛИГИ

Шартнома асосида

● Қашқадарёдаги Карл Маркс номли совхоз деҳқонлари маржумак (гречиха)ни бир текисда ундириб олдилар. Улар бу жойлар учун янги бўлган ана шу экиннинг уруғини 200 гектар майдонга сочдилар. Уруғликни Куйбишев областининг хўжаликларидан сотиб олдилар.

Бу йил хўжаликда кенг миқёсли тажриба ўтказишга қарор қилинди. Илгари маржумакни Шаҳрисабз районининг тоғ ёнбағирлари зонасида кичик-кичик участкаларда етиштириб кўришган эди. Натижа ёмон бўлмади, лекин ташаббус ташкилий ишкалликлар туфайли кенг оммалашмади.

Карл Маркс номли совхозда эса бу муаммони ҳал қилишди. Тупроққа ўта сара уруғлик экилди. Ажратилган майдонларнинг учдан бир қисмида маржумакнинг ўзи, қолган қисмида эса беда билан қўшиб экилди — бу ердан уруғлик ҳам, ем-хашак ҳам олинади. Куйбишевда ўрим-йиғим техникасига буюртма берилди. Деҳқонлар ҳар гектардан камида 25 центнер маржумак олишни мўлжалламоқдалар. Совхоз маржумак ёрмасини савдо тармоқларига шартномавий нархларда ва областнинг бошқа хўжаликларига уруғлик сифатида сотиш ниятидадирлар: Ҳосил йиғиб-териб олинганидан сўнг бўшаб қолган ерларга маккажўхори экилади.

БИРИНЧИ МАЙ ШАРАФИГА

Йўловчиларга қулайлик

● 503-қурилиш-монтаж поезди коллективи ва уларнинг тошкентлик шериклари Ўрта Осиё темир йўлининг қатнов ниҳоятда кучли бўлган участкасини электрлаштиришга доир тадбирларнинг муҳим бандини бажарди. Энди электровозга уланган поездлар Тошкентдан асосий Ховос станциясигача қатнай бошлайди.

Бу йўлда Биринчи Май арафасида электровозларнинг муттасил қатнови бошланади. Меҳнат коллективлари қисқа муддатда йўлларни ремонт қилиш, устунлар ўрнатиш юзасидан катта ҳажмдаги ишларни бажаришларига тўғри келди. Бундай тиғиз иш жадвали поездлар қатнови тобора кучайиб бораётганлиги муносабати билан участкани электровозлар қатновига ўтказиш билан боғланган.

Электровозлардан кенг миқёсда фойдаланиш Фарғона водийси районларига олиб бориладиган юклар оқимини кўпайтиришга имкон беради.

Яқин келажакда Тошкентдан Ховос станциясигача электричкалар ҳам қатнай бошлайди.

(ЎзТАГ).

ЭКИШ АГРЕГАТЛАРИ — ДАЛАДА

● Хоразмлик пахтакорлар ўн иккинчи беш йилликнинг якунловчи йилида юз минг гектар ерга пахта экишлари керак. Миришкорлар экин майдонларининг тўртдан уч қисмига тезпишар, юқори ҳосилли «175-Ф» навини экишни мўлжаллашмоқда. Мавсумга пухта тайёргарлик кўрилди, об-ҳаво ҳам яхши келди. Бу одатдан анча олдин чигит экиш имконини берди.

Хонқа ноҳиясидаги «Победа» жамоа хўжалиги далаларига экиш агрегатлари олиб чиқилди. Юздан зиёд агрегат ёрдами билан икки сменада барака уруғи қадалмоқда.

Суратда: (чапдан ўнгга) хўжалик партия комитети котиби Каримбой Ҳожиев механизатор Давлат Отаев ва оилавий звено бошлиғи Шарифбой Абдримов билан суҳбатда.

Қ. ОТАЕВ олган сурат.

(ЎзТАГ).

БЎЛАДИГАН ИШДАН ЮЗ ЎГИРИШ

ёки тор маҳкамачиликнинг бир кўриниши ҳақида

Ўзбекистон ССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлигига қарашли хўжалик ҳисобида ишловчи Куйганёр ремонт-тажриба корхонаси хайрли ишга қўл урди. Бу ерда «Волгарь» типидаги вахта автобуслари тайёрлаш ўзлаштирилди. Шунингдек, корхонада кўчма диспетчерлик пунктлари, сув хўжаликлари учун металл конструкциялар, халқ истеъмоли моллари ҳам ишлаб чиқарилмоқда.

Бундай маҳсулотларга талаб катта эканлиги табиий. Айниқса, «Волгарь» типидаги вахта автобуслари кўпчиликда қизиқиш уйғотмоқда. Бундай автобуслар қишлоқ шароитида аҳолини ишга олиб бориш ва иш жойидан қайта олиб келишда қулай транспорт воситаси бўлиб қолди. Бунақа автобусларнинг нархи энг кичик автобусларга нисбатан ҳам икки баробар арзон. Шунинг учун ҳам корхонага кўплаб буюртмалар тушиб турибди.

Бироқ бундай автобусларга ҳозирча фақат Мелиорация ва сув хўжалиги министрлигига қарашли ташкилотлар томонидан берилаётган буюртмаларгина бажариляпти. 1989 йили корхонада 50 та ана шундай автобус ишлаб чиқарилди. Бу йил ҳам шунча автобус тайёрланиши керак. Ваҳолонки, республика сув хўжалиги ташкилотларининг ўзидан бу йил вахта автобуслари тайёрлаб бериш юзасидан 127 та буюртма тушган. Бундан ташқари колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари ҳам вахта автобуслари тайёрлаб беришни сўраб, ҳар куни корхонага мурожаат қилишмоқда.

Буюртмаларни жон-жон деб бажаришарди. Лекин корхонада имконият йўқ. Чунки цехлар тор ва эски биноларга жойлашган. Ваҳолонки, бундан саккиз йил илгари корхонани реконструкциялашга қарор қилиб, ўша йили лойиҳа-смета ҳужжатлари тайёрланган ва 3,5 гектар ер ҳам ажратилган эди.

Орадан шунча вақт ўтса ҳам министрлик қурилиш учун маблағ ажратишни пайсалга солиб келмоқда.

Дарвоқе, бу масала министрликнинг эсидан чиқиб кетмаган экан. 1988 йилга келиб реконструкция лойиҳасини янгилаш топширилди.

Водий истиқболи: ***тажриба, ташаббус ва муаммо***

Шундан кейин маблағ ажратишга ваъда қилинди. Лойиҳа янгиланди ҳам. Ҳатто ажратилган ер участкасининг атрофи ўралди. Аммо маблағ ажратилмади.

Бир йил ўтиб, корхона хўжалик ҳисобига ўтказилиши муносабати билан реконструкциялашга маблағни корхона ўз фонди ҳисобидан ажратиши лозимлиги маълум қилинди. Аммо ҳисобот-китоблар шуни кўрсатдики, корхонада реконструкциялаш ишлари олинган фойда ҳисобидан амалга ошириладиган бўлса, бунга камида 20 йил вақт талаб қилинади.

Лойиҳага кўра, реконструкция ишлари учун 1 миллион 300 минг сўм маблағ талаб қилинади. Шуниси муҳимки, бу тадбир амалга оширилгандан кейин корхонада «УАЗ-3303» базасида янги моделдаги микроавтобуслар, Львовдаги «Автобуспроект» Бутуниттифоқ тажриба-конструкторлик институти томонидан ишлаб чиқилган лойиҳа асосида автобуслар ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш кўзда тутилган. Бундан ташқари автомашиналарни табиий ва суютирилган газ ёрдамида ишлашга мослаб қайта жиҳозлаш, бир қатор маркадаги автомашиналарнинг олдинги ва орқа кўприкларини, двигателларини ремонт қилишни ўзлаштириш мўлжаллаб қўйилибди.

Корхонанинг ижтимоий-иқтисодий афзалликлари ҳам катта. Яъни, реконструкциядан сўнг корхонанинг ишлаб чиқариш қуввати ҳозиргига нисбатан қарийб уч баравар ортади. Ҳозиргига қўшимча равишда яна 225 киши иш билан таъминланади. Меҳнатга яроқли ишчи кучи кўп бўлган Андижон шароитида бу — катта афзаллик.

Министрлик қайта тузилгач, бу муаммо яна ўткирроқ тарзда қўзғатилди. Корхона меҳнат коллективи кенгаши таклиф билан республика мелиорация ва сув хўжалиги министри Р. А. Гиниятуллинга мурожаат қилди. Аммо ижтимоий -иқтисодий афзаллиги яққол кўриниб турган ушбу масала юзасидан маълум қилинган таклиф қўллаб-қувватланмади. Республика министрлиги учун ҳозирча бундай маҳсулотлар зарур эмас, деган маънода жавоб олинди.

Эҳтимол, республика сув хўжаликлари учун микроавтобуслар ҳақиқатан ҳам керак эмасдир. Аммо ҳақиқий аҳвол бунинг аксича. Кўп эҳтиёж сезилаётгани учун шу министрликка қарашли корхоналар ҳам вахта автобусларини Куйбишев ва Львов шаҳарларидан олиб келишмоқда. Бу — исбот талаб қилмайдиган, кўриниб турган бир ҳол. Бироқ министрликдаги ўртоқлар буни тушунгилари келмаяпти.

Юқорида таъкидланганидек, Куйганёр ремонт-тажриба корхонасини реконструкциялаш йўли билан халқ хўжалиги учун зарур маҳсулотлар ишлаб чиқаришни уч баравар ошириш мумкин. Иккинчидан, корхона келгусида автобуслар ва микроавтобуслар ишлаб чиқаришга ихтисослашса, истиқболи порлоқ бўлишини ҳеч ким инкор эта олмайди. Янги корхоналар қургандан кўра реконструкция йўли билан янги иш жойлари барпо этиш иқтисодий жиҳатдан афзал эмасми?

Бунинг учун корхонада етарли шарт-шароит бор. Бир группа ишчилар Куйбишев ва Львов шаҳарларида малака ошириб қайтишди. Улар томонидан ишлаб чиқарилган автобусларнинг сифати юқори баҳоланмоқда. Яъни, бу ерда автобуслар ва микроавтобуслар ишлаб чиқаришда яхшигина иш берадиган кадрлар етишди, зарур база юзага келди. Мутахассисларнинг фикрига кўра, бундай базани бошқа жойда яратиш учун камида етти йил вақт талаб қилинади.

Бошқа жиҳатни ҳам эътибордан четда қолдирмаслик керак. Корхона директори Шавкат Хўжамбердиевнинг таъкидлашича, ҳар куни 10—15 киши ишга қабул қилишни сўраб мурожаат этмоқда. Шундай бўлиши табиий. Корхона жойлашган территория атрофидаги қишлоқларда аҳоли зич жойлашган. Расмий маълумотларга қараганда, шу атрофдаги қишлоқларда 20 мингга яқин ишсиз бор. Шундай экан, республика министрлиги кўриниб турган истиқболдан юз ўгирмаслиги, корхонани реконструкциялаш билан боғлиқ муаммоларни дарҳол ҳал этиши, қолаверса, аҳолини иш билан таъминлашга ҳисса қўшиши лозим. Аслида Ўзбекистон Компартияси олға сураётган Ҳаракат дастури фаолиятни қайта қуришдан кўзда тутаётган мақсади ҳам шу-ку!

К. НИШОНОВ,
Андижон область «Коммунист» газетаси ходими.

УЛУҒ ШОИР ЮБИЛЕЙИГА

Алишер Навоийнинг беш юз йил муқаддам ёзган ажойиб сатрлари бизнинг кунларда ҳам ўзининг замонавийлиги ҳамда долзарблигини йўқотмаган. Навоий ижоди жаҳон маданиятининг ажралмас бир қисмидир. Ўзбек адабиёти асосчисининг бўлажак юбилейи жумҳуриятимиз доирасидан ҳам ташқарига чиқиши керак, шу боисдан унга зўр ғайрат ва масъулият билан тайёргарлик кўриш лозим.

Алишер Навоий таваллудининг 550 йиллигини ўтказиш юбилей комиссиясининг Тошкентда бўлган мажлисида ана шу фикр айтилди. Мажлисни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Ж. Ҳ. Ҳамидов олиб борди.

Тўпланганларга Тошкент ва Самарқанд шаҳарларида юбилейга тайёргарликнинг бориши тўғрисида ахборот берилди. Жумҳуриятимиз пойтахтида Навоийнинг ёдгорлик мажмуи бунёд этилмоқда. Комиссия аъзолари шеърият боғи ва адабиёт музейи олдидаги Навоий ҳайкалини таъмирлаш режалари, Навоий номли театр атрофидаги майдонни ўзгартириш режалари билан танишдилар. Тошкент шаҳрида А. Навоий номли давлат халқ кутубхонаси биносини қуришга доир ишларнинг бориши ҳақидаги ахборот тингланди.

Самарқандда Навоий ўқиган Фоқиҳ Абуллайс мадрасаси гузарини ободонлаштириш режалаштирилган. Алишер Навоий даври шеърияти музейи ташкил этилади. Самарқанд дорулфунунининг янги биноси олдида «Навоийнинг ёшлиги» ҳайкали қад кўтаради. Бироқ юбилей иншоотларининг бунёд этилиши чўзилиб кетмоқда. Комиссия аъзолари ушбу муаммоларни тезроқ ҳал этиш учун Самарқандга боришга қарор қилдилар.

Мажлисда «Фан» нашриётида Алишер Навоийнинг юбилейга аталган йигирма томли асарлар тўпламини, республикамиздаги ва унинг ташқарисидаги бошқа нашриётларда шоир асарларини чиқариш билан боғлиқ аҳвол муҳокама қилинди.

Тошкент театрлари юбилейга тайёргарлик кўришмоқда. Чунончи, Алишер Навоий номи билан аталувчи театр композитор М. Бурхоновнинг улуғ шоир ҳақидаги операси устида иш бошлади, Ҳамза номли театр Уйғун ва Иззат Султоннинг «Алишер Навоий» драмасини саҳнада қайта тиклайди, Муқимий номли театр томошабинларни «Навоий Астрободда» мусиқали драмаси билан таништиради. Илмий оммабоп ва ҳужжатли фильмлар киностудияси ўзбек адабиётининг классиги тўғрисидаги ҳужжатли лентани тасвирга туширмоқда. «Ўзбекфильм» киностудиясида К. Ёрматовнинг «Алишер Навоий» фильми тикланмоқда. А. Навоий ҳаёти ва ижоди тўғрисида янги пьесаларга конкурслар эълон қилинди.

Мажлисда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Ў. Р. Умарбеков нутқ сўзлади.

(ЎзТАГ).

Қайта сайловда фаол қатнашайлик!

Ҳурматли сайловчи ўртоқлар!

Ўзбекистон ССР халқ депутатлари сайлови тўғрисидаги Қонунга ва Ўзбекистон ССР халқ депутатлари маҳаллий Советларига депутатлар сайлови тўғрисидаги Қонунга мувофиқ 15 апрель, якшанба куни баъзи сайлов округларида қайта сайлов ўтказилади. Қайта сайловда халқ депутатлигига номзод овоз беришда қатнашган сайловчилардан ярмидан кўпининг овозини олган бўлса, сайланган ҳисобланади.

Қайта сайлов куни шуни назарда тутиш кераки, овоз берувчи сайлов бюллетенини яширин овоз бериш кабинасида ёки хонасида тўлдириб, қайси номзодга қарши овоз берса, ўша номзоднинг фамилиясини ўчириши ва ҳар бир бюллетенда фақат бир номзоднинг фамилиясини қолдириши керак. Бундай талабга риоя қилмаслик бюллетеннинг ҳақиқий эмас, деб топилишига ҳамда сайлов натижаларини аниқлаш чоғида унинг ҳисобдан чиқариб юборилишига олиб келади. Агар бюллетенда депутатликка барча номзодларнинг фамилиялари ўчирилган бўлса, бундай бюллетень ҳақиқий ҳисобланади, бунда сайловчи ҳар бир номзодга қарши овоз берган деб назарда тутилади. Сайлов бюллетенларига қўшимча равишда киритилган гражданларнинг фамилиялари юзасидан овозлар ҳисобланмайди.

Тегишли округ ва участка сайлов комиссиялари барча сайловчиларга мурожаат қилиб, ўзларининг гражданлик ва ижтимоий бурчини бажаришларини — қайта сайловда фаол қатнашишларини сўрайди.

ОРОЛГА ЁРДАМ БЕРАМИЗ!

14 АПРЕЛЬ КУНИ ОЛМАОТА ШАҲРИДА БОШЛАНАДИГАН УЗЛУКСИЗ ТЕЛЕКУРСАТУВЛАР АНА ШУ ХАЙРЛИ МАҚСАДГА ХИЗМАТ ҚИЛАДИ

Қозоғистон ССР Министрлари Совети, ушбу республика бир қанча жамоат ташкилотларининг ташаббуси билан «Оролга ёрдам беринг!» деган узлуксиз телекўрсатувлар куни ўтказилади. Кўрсатув ташкилотчиларининг фикрига қараганда, бу тадбир мамлакатимиздаги ва чет эллардаги кенг жамоатчилик эътиборини Орол денгизини ва бутун жафокаш Оролбўйи регионини ҳимоя қилиш ҳамда қутқариш, ҳозир экологик фалокат зонасида яшаётган ўн миллионлаб кишиларнинг ижтимоий турмуш шароитларини яхшилаш билан боғлиқ ўткир ва кечиктириб бўлмайдиган муаммоларга жалб этиши лозим.

— Орол учун, уни қутқариш учун, Оролбўйида истиқомат қилаётган кўп миллатли аҳолининг фаровонлиги учун кураш агар у умумхалқ ишига айланса, муваффақият билан якунланиши мумкин, — деган фикрни билдиришмоқда «Орол» ҳаракатининг ташкилотчилари. 31 март куни Қозоғистонда республикадаги кўплаб меҳнат коллективларининг ташаббуси билан бўлган ҳайрия шанбалигида меҳнаткашлар зўр ғайрат кўрсатиб меҳнат қилишди. 3 миллион сўмдан ортиқ ишлаб топилган маблағ Қозоғистон уй-жой банки Олмаота область бошқармасининг бу ерда ташкил этилаётган махсус Орол жамғармасининг 5700904 ҳисоб дафтарчасига ўтказилди.

Ушбу маблағлардан фалокат зонасида табиатни муҳофаза қилиш ҳамда ижтимоий тадбирларни ўтказишда фойдаланилади.

Бўлажак узлуксиз телекўрсатувлар куни корхоналар ва ташкилотлар, кооперативлар, одамларнинг шахсан ўзлари — Орол тақдирига бефарқ қарай олмайдиган, умумий дардимизни баҳам кўришга тайёр турган барча кишилар меҳр-мурувват жамғармасига кўнгилли равишда ҳисса қўшадилар, хайр эҳсон қиладилар, деб умид қилинмоқда.

Узлуксиз телекўрсатувларда томошабинлар Қозоғистоннинг кўплаб шонли кишилари — ижодкор зиёлиларнинг вакиллари, фан ва маданият арбоблари, санъат усталари билан учрашадилар, ҳайрия концертлари ва бошқа хайр-эҳсон ҳаракатларида қатнашадилар, Орол регионининг тарихи ва бугунги куни ҳақидаги фильмларни кўрадилар.

Қардош республика ҳукумати, бу ерда иш олиб бораётган Орол муаммолари жамоатчилик комитети бизга мурожаат қилиб, Ўзбекистоннинг барча меҳнаткашларини, жами аҳолисини шанба куни ўтказиладиган узлуксиз телекўрсатувлардан воқиф қилишимизни, ҳайрия ҳаракатида уларни фаол иштирок этишга таклиф қилишимизни илтимос қилдилар.

«Оролга ёрдам беринг!» узлуксиз телекўрсатуви 14 апрель куни Марказий телевидениенинг иккинчи программаси орқали Москва вақти билан соат 13 дан 30 минут ўтгандан бошлаб олиб кўрсатилади.

Биз юқорида айтган Олмаотадаги махсус банк хайрия ҳисоб-дафтарчасидан ташқари Москва шаҳрида СССР ташқи иқтисодий банкида чет эл валютаси тушумлари учун 70000041 рақамли ҳисоб-дафтарчаси очилган.

(ЎзТАГ).

КПСС XXVIII съезди олдидан

Партия турмуши: ҳисобот ва сайловлар

АСТОЙДИЛ ҲАРАКАТ ДАРКОР

Косонсой районида кейинги йилларда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва топшириш планлари сурункали бажарилмай келинмоқда. Шу боис колхоз ва совхозларнинг иқтисодиёти ғоят паст. Қишлоқларда ҳал этилиши лозим бўлган талай муаммолар тўпланиб қолган. Хўш, бу қолоқликни қандай қилиб бартараф этиш мумкин! Меҳнаткашларнинг турмуш даражаси, маданиятини юксалтириш учун нималарга эътибор бериш керак! Айни пайтда бошланғич партия ташкилотларида бўлиб ўтаётган ҳисобот-сайлов йиғилишларида шу ҳақда қизғин баҳс ва мунозаралар юритилмоқда.

«Қўқимбой» совхози партия ташкилотининг ҳисобот-сайлов йиғилиши танқид ва ўз-ўзини танқид руҳида ўтди. Ҳисобот маърузасида хўжалик ҳаётидаги долзарб муаммолар атрофлича таҳлил этилди. Унда таъкидланганидек, ўтган даврда муайян ишлар амалга оширилди. Бошланғич ташкилот ўзи қабул қилган қарорларнинг изчил бажарилишига эришди. Айниқса, меҳнаткашларнинг турмуш даражасини яхшилаш, қурилиш ва инсон омили билан боғлиқ ишларга кўпроқ эътибор қаратилди. Будённий номли участкада болалар боғчасини қуриб фойдаланишга топширилгани, қишлоқ аҳолисини ичимлик сув билан таъминлаш мақсадида 22 минг сўмлик артезиан қудуқлари ковлангани, Рокоссовский номли участкадаги водопровод линиясини тиклашга 259 минг сўм сарфлангани, ишчилар учун 7 та уй-жой қурилгани, қишлоқ йўллари асфальтланиб бир қатор маданий-маиший тадбирлар амалга оширилгани бунга мисол бўла олади.

Совхоз дирекцияси ва партия ташкилоти ташаббуси билан пенсионер ишчиларга совхоз ҳисобидан 30 сўмдан 50 сўмгача қўшимча пенсия берилмоқда. Хўжаликда ўтган йили пахта тайёрлаш плани бажарилмай қолганига қарамай ишчиларнинг моддий манфаатдорлиги бурноғи йилдагига нисбатан сезиларли даражада ортди. Ҳар бир гектар ердан планда кўзда тутилган 249 сўм ўрнига 430 сўм соф фойда олишга эришилди. Айниқса пудрат асосида ишлаган ишчилар яхши натижага эришдилар. Улар йил охирида ишлаб топган ҳар 1 сўм пулига ўртача 1,5—2 сўмдан қўшимча ҳақ олдилар. Шунингдек, ишчиларга шахсий чорва хўжалигини ривожлантириш учун чекланмаган миқдорда арзон нархда ем-хашак сотилмоқда.

Лекин шу билан бирга ҳал этилмаган талай муаммолар ҳам бор. Совхозда ғалла ҳосилдорлиги 1987 йилдагига нисбатан 16 фоизга камайиб кетди. Чорва маҳсулотлари етиштириш планлари ҳам бажарилмай қолаётир. Техника кучидан фойдаланишга қаттиқ назорат йўқ. Айрим цех партия ташкилотларида партиявий-ташкилий ишлар ўз ҳолига ташлаб қўйилган. Бу айниқса, партия аъзолигига қабул қилиш ва ёш коммунистлар билан ишлаш борасида яққол кўзга ташланмоқда. Музокарада сўзга чиққан коммунистлар фақат цех партия ташкилотларинигина эмас, шу билан бирга совхоз партия ташкилоти фаолиятини ҳам қаттиқ танқид қилдилар.

— Ҳисобот даврида совхоз партия комитети идеология ишига етарли эътибор бермади, — деди биринчи агроучастка бригада бошлиғи И. Эргашев. — Партия комитети аъзолари мамлакатимиз, жумҳуриятимиз ҳаётида рўй бераётган муҳим воқеаларни ишчилар ўртасида тушунтирмаяпти. Баъзи пайтларда эса ҳатто коммунистлар район, область миқёсидаги янгиликлар ва ўзгаришлардан ҳам бехабар қолмоқдалар. Эндиликда янги сайланадиган партком аъзолари коммунистлар ва бутун совхоз ишчиларининг ғоявий-сиёсий таянчи бўлиб қолиши лозим.

Шунингдек, коммунист Т. Долиев ва С. Фазлиддиновлар совхоз техника паркидаги тартибсизликлар — механизмларни далага олиб чиқиш учун буюртма берилгандан кейин ҳам уч-тўрт кунлаб овора бўлинаётгани, бу эса айни дала ишлари қизиган ҳозирги вақтда ишга жиддий халақит бераётгани тўғрисида куюниб гапирдилар. Биз бу ҳақда аввал ҳам партия йиғилишларида айтган таклифимиз ҳатто қарорга киритилган эди. Бироқ қарор ҳам, талабларимиз ҳам ижросиз қолаётганини қандай изоҳлаш мумкин, — дейишди улар. — Бу партия ташкилотида расмиятчилик, қоғозбозлик вужудга келганлигини кўрсатмайдими? Бундай нуқсонлар шундай ҳам обрўсизланаётган партия ташкилоти ишига фақат зарар келтиради. Пенсионер Т. Усмонова уларнинг фикрини маъқуллаб, совхоз мутахассисларининг ҳаммаси ҳам ўз бурчини сидқидилдан бажармаётгани, тартиб-интизом пасайиб кетганлигини танқид қилди.

Бироқ шуни алоҳида таъкидлаш керакки, музокарада сўзга чиққан коммунист ва партиясизлар ўзларини ўйлантираётган, хўжалик олдида турган муаммолар ҳақида тўхталдилар-у, аммо уни бартараф этишда совхоз партия комитети ва унинг аъзолари нечоғлик фаоллик кўрсатгани ҳамда қандай ишларни амалга оширгани тўғрисида гапирмадилар. Яъни ҳисобот-сайлов йиғилишига келганлар ўз дарди, ташвишини, мавжуд муаммоларни айтиш билан кифояландилар.

«Шарқ юлдузи» узумчилик совхози партия комитетининг ҳисобот-сайлов йиғилиши ҳам шу тарзда ўтди. Сайланганига эндигина бир ой бўлган совхоз партия комитетининг секретари Т. Саломов ўзининг ҳисобот маърузасида олдинги партия комитетининг секретари нима учун ишдан кетганлиги тўғрисида ҳеч нарса демади. Шунингдек, партия комитети аъзолари ҳақида батафсил тўхталиб, уларнинг ҳисобот давридаги фаолияти ҳам чуқур таҳлил қилингани йўқ. Музокарада сўзга чиққан нотиқлар нутқларида ҳам хўжаликдаги мавжуд муаммоларни юқоридан кимдир келиб ҳал қилиб беришини кутиш кайфияти устун эканлиги яққол сезилиб қолди. Бирин-кетин минбарга кўтарилган маърузачиларнинг аксарияти ўз сўзларини йиғилишда иштирок этаётган область партия комитетининг биринчи котиби Б. Алламуродовдан бу йилги ҳосилни сотиш муаммоси ва шу каби бошқа масалаларни ҳал қилиб беришни илтимос қилиш билан якунладилар. Уларга жавобан Б. Алламуродов шундай деди:

— Сизларни хўжалик олдида турган долзарб муаммолар ташвишга солаётгани ва бу ҳақда дадил, ошкора фикр юритаётганларингиз яхши. Лекин мана шу фикр-мулоҳазаларингизни қандай қилиб амалга ошириш ҳақида кўпроқ ўзингиз жон куйдиришингиз керак. Негаки, областимиздаги барча хўжаликларга, жумладан, сизларга ҳам тўла мустақиллик, енгиллик берияган. Етиштирган маҳсулотингизнинг неча тоннасини қаерга ва қандай нархда сотишни ўзларингиз ҳал қиласизлар. Қанча кўп даромад олсаларингиз турмушингиз шунча фаровон бўлади. Водопровод қувурлари ва техника воситалари етишмаслиги масаласига келсак хўжалик кассасида пулларингиз борми, марҳамат сотиб олинглар. Бошқа муаммоларни ҳам бартараф этиш ўзингизга, қилган меҳнатларингиз натижасига боғлиқ. Энг муҳими хўжаликдаги муаммоларни ташқаридан биров келиб ҳал қилиб бермаслигини тўғри тушунишингиз лозим. Бу муаммоларни ҳал этишда қийинчиликларга дуч келган тақдирда эса уни биргаликда ҳал қилишга, сизларга ёрдам беришга область партия комитети ҳамиша тайёр.

Ҳақиқатдан ҳам область партия, совет ташкилотлари қуйидан бўлаётган ташаббусларга кенг йўл очиб беришга, жойларда ошкораликни таъминлашга алоҳида эътибор бермоқда. Бу Косонсой районидаги бошқа бир қатор бошланғич партия ташкилотларида бўлиб ўтган ҳисобот-сайлов йиғилишларида ҳам ўз аксини топди. Диққатга сазовор томони шундаки, ҳисобот-сайлов йиғилишларида коммунистлар ўзлари меҳнат қилаётган коллективлар ҳаётидаги муаммолар ҳақида ошкора фикр юритиш билан бирга Марказий Комитетнинг КПСС XXVIII съездига Ҳаракат дастури ва КПСС Уставининг лойиҳаси тўғрисида ҳам ўз таклиф ва фикр-мулоҳазаларини билдиришди. Жумладан, «Қўқимбой» совхози цех партия ташкилоти секретари М. Медисманова КПСС Уставига партияга қабул қилишда талабчанликни ошириш лозимлигини алоҳида банд қилиб киритишни таклиф қилди. Унинг фикрича, партия Устави лойиҳаси КПСС сафининг софлиги ва жипслигини етарли даражада таъминлай олмайди. «Шарқ юлдузи» совхози ер ҳисобчиси Б. Абдуллаев, бригада бошлиғи Н. Холиқов ва совхоз комсомол комитети секретари М. Отабоевлар Устав лойиҳасининг биринчи боб 4-бандидаги «КПСС ветерани» фахрий унвони бериш муддатини 40 йил эмас, 30 йил деб ўзгартиришни таклиф қилдилар.

Шунингдек, ҳисобот-сайлов йиғилишлари районнинг «Ўзбекистон» совхози, «Правда», Куйбишев номли колхозларида коммунист ва партиясизларнинг актив иштирокида ўтди. Айниқса, йиғилишларда партия комитети секретарини сайлаш ҳамда район, область партия конференцияларига делегатларнинг номзодларини кўрсатиш жараёнлари баҳс ва мунозараларга бой бўлди. Коммунистлар яширин овоз бериш йўли билан кўпчилик номзодлар ичидан қайта қуришнинг олдинги сафларида бораётган коммунистларга ишонч билдирдилар. Баъзи жойларда номзодлар кўрсатиш пайтида тортишув ва эҳтиросларга йўл қўйилди. Лекин буни тушуниш мумкин, биз демократияни ўрганяпмиз. Ошкора, эркин фикрлашни маълум даражада ўрганиб ҳам олдик. Эндиликда ўз фикр-мулоҳазаларимиз, таклиф ва истакларимизни фақат баён қилиш билан чекланмай, уларни амалга ошириш учун астойдил ҳаракат қилишимиз керак.

А. МАДАТОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

КПСС Устави лойиҳаси ҳақида

ҚИСҚА ВА ТУШУНАРЛИ БЎЛСИН

Партиянинг янги Устави лойиҳасида партия ташкилотидаги озчилик ўз қарашларини, муносабатини ҳимоя қилиш, бу хусусдаги ўз фикрини протоколларда қайд эттириш, баъзи баҳс-мунозарага сабаб бўлган масалаларни қайта кўриб чиқишни талаб қилиш ёки бу масалаларни юқори партия органлари олдига қўйиш ҳуқуқига эга эканлиги ўз аксини топгани, аъзолик бадалларидан тушган маблағнинг 50 фоизигача бўлган қисмидан бошланғич ташкилотга фойдаланиш ҳуқуқи берилганлиги айни муддао бўлди.

Шу билан бирга менингча, янги Устав лойиҳасининг баъзи боблари ҳали таҳрирга муҳтож, уларда қиёмига етмаган фикрлар ҳам бор. Хусусан, ҳужжат дебочасида, яъни, кириш қисмида **доҳийларимиз Карл Маркс, Фридрих Энгельс, В. И. Ленин исми ва отаси исмини тўлиқ ёзиш ва В. И. Ленин сўзидан кейин «таълимоти асосида ва улар»** жумласини қўшиб қўйиш албатта, зарур. Лойиҳанинг 1-боб 4-бандидаги «КПСС аъзолигига қабул қилиш тўғрисидаги қарорни бошланғич партия ташкилоти ўзининг очиқ йиғилишида чиқаради», деган фикр қайд этилган. Бундай деб қатъий қилиб қўйиш ҳам нотўғри. Чунки, **партияга қабул қилиш ва партия аъзолигидан чиқариш, номақбул иши учун партия аъзосини жазолаш фақат партия ташкилотининг, унга уюшган коммунистларнинг ишидир. Шу боисдан, партия ташкилотининг ички, ташкилий ишларига оид масалалар фақат ёпиқ йиғилишдагина кўриб чиқилиши керак.**

Ҳужжатнинг 2-боби 9-бандидаги **«Сайлаб қўйилган» деб бошланадиган жумлани олиб ташлаш жоиз.** Зеро сайлаб қўйилган партия органи аъзолари партия комитети бюро мажлисларида бемалол иштирок этишлари, уларнинг ҳужжатларидан фойдаланишлари ана шу орган аъзоларининг бурчидир. Шундай экан, ўз-ўзидан равшан бўлиб турган нарсани яна таъкидлаб кўрсатишга ҳожат йўқ.

КПСС янги Устави лойиҳасининг ўша боби сўнгги 16-бандида ҳам мунозарали масала бор. Унда «партия ташкилотлари... шунингдек, телевидение ва радиоэшиттириш студияларини тузиш ҳуқуқига эгадирлар» дейилган. Агар амалда шундай бўлса, ҳар бир партиянинг телевидение ва радиоэшиттириш студиялари тузилишини тасаввур қилиб кўринг-а. Мен шу соҳа ходими бўлганлигимдан телевидение ва радиоэшиттириш студияси ташкил этиш нақадар кўп маблағни талаб қилиши устига мафкуравий жабҳада турли қарама-қаршиликлар вужудга келиши оқибатларидан ташвишланяпман. Фикримнинг далили сифатида 20 йилдан кўпроқ вақтдан буён ишлаётган Хоразм вилоят телевидениеси кўрсатувларини узатиш учун алоҳида канал ажратиб бериш масаласи ҳануз ҳал бўлмай келинаётганлигини айтмоқчиман. Натижада Хоразм телевидениеси студияси жумҳурият телевидениеси кўрсатувларини узиб қўйиб кўрсатув беришга мажбур бўлмоқда. Бундан нафақат Хоразм вилояти аҳли, балки қўшни Қорақалпоғистон АССР, Туркманистон ССРнинг Тошовуз областидаги минг-минглаб телетомошабинлар ранжимоқдалар. Шу борадаги норозиликлар битилган хатлар вилоят телевидение ва радиоэшиттириш комитетига келиб турибди. Устав лойиҳасидаги ҳалиги жумлани олиб ташлаш билан бирга **«партия СССР Конституцияси, Совет қонунлари асосида давлат телевидение ва радиоэшиттириш студиялари орқали ташвиқот-тарғибот ишларини олиб боради»,** — деган жумла киритилса.

Ҳужжатда партиянинг ташкилий тузилиши масалаларига (3-боб) кенг ўрин берилганлиги бежиз эмас. Ҳозир амалда бўлган КПСС Уставидан фарқли ўлароқ янги Устав лойиҳасида бу борада баъзи ўзгаришлар киритиш кўзда тутилган. Хусусан, КПСС аъзолигига номзодлик муддатини белгилаш бу ҳужжатда тушириб қолдирилган. Менимча, бу тўғри бўлган. Партияга ҳар тарафлама баркамол, етук, ғоявий чиниққан, фидойи кишилар кириши керак. Лекин бу ўринда бир мулоҳаза ҳам бор. Янги Уставда **КПСС аъзолигига кирувчиларга неча коммунист тавсиянома бериши, уларнинг партияга мансублик муддати (стажи) аниқ белгилаб қўйилиши керак,** деб ўйлайман.

Шу бобнинг 18-бандидаги «Ўз вазифаларини» деб бошланадиган жумланинг ниҳоясига **«юқори партия органлари КПСС Устави талаблари асосида уларнинг бу борадаги фаолиятини назорат қилиб борадилар»,** деб ёзилса.

КПССнинг юқори органлари тузилишига доир IV-боб тўғрисида ҳам баъзи баҳсли фикрларни, нуқтаи-назарларни баён қилмоқчиман. КПСС янги Устави лойиҳасида КПСС Раисини, унинг ўринбосарларини, КПСС Марказий Комитети секретарларини, Марказкомда доимий комиссиялар, Марказий назорат-тафтиш комиссиясини сайлаш кўзда тутилган. **КПСС Марказий Комитети Пленуми, КПСС Марказий назорат-тафтиш комиссияси, Марказий Комитет доимий комиссиялари — бундай раҳбарлик назорат-органлари кўплик қилмасмикан? Улар бир-бирларининг фаолиятини, ишларини такрорламасмикан, деган фикр вужудга келяпти.** Устав лойиҳасида ҳам КПСС Марказий Комитети, унинг Президиуми, секретариати, КПСС Марказий Комитети назорат-тафтиш комиссияси табиийки, Марказком доимий комиссиялари деярли айнан бир хилдаги ишлар билан шуғулланиши таъкидланганлиги бу фикрнинг исботидир.

Т. РАҲИМБОЕВ,
журналист, Урганч шаҳри.

АНИҚЛИК КИРИТИШ КЕРАК

Касбим тўқувчи. Ҳозирги пайтда «Бадиий ҳунарманд» кооперативида ишлайман. Кооперативимиз чеварлар, дўппидўз, каштачиларни жамлаган. Юзга яқин одам ишлайдиган кооперативда ҳозирча мен ягона коммунистман. Шу боис бошқа корхона партия ташкилоти рўйхатида тураман.

Лойиҳани синчиклаб ўқиб чиқдим. Эски Уставга нисбатан ўзгаришлар катта. Унда жамият тараққиётининг ҳозирги аҳволи ва келгуси ривожи ҳам тўла ҳисобга олинган, деса бўлади. Ўз тажрибамдан келиб чиқиб, лойиҳанинг биринчи моддасини бирмунча таҳрир қилиш лозим, деб ҳисоблайман. «18 ёшга тўлган, партия Программаси ва Уставини эътироф этувчи, унинг ташкилотларидан бирида ишловчи ва аъзолик бадалларини тўлаб турувчи СССРнинг ҳар бир граждани КПСС аъзоси бўла олади», дейилади бу моддада. **Назаримда, «унинг ташкилотларидан бирида ишловчи» жумласининг мазмуни бирмунча ноаниқ. Бу ерда партия ташкилотига эга бўлган корхоналардан бирида ишловчи, деган маъно бўлса керак.**

Бу кишини ўйлантиради. Масалан, мен ҳозир партия ташкилоти бўлмаган корхонада ишлаяпман. Кооперативлар кўпаяётган ҳозирги даврда мана шундай корхоналарда ишлаётган мен сингари коммунистлар миқдори ортавериши табиийдир. Партия ташкилоти бўлмаган коллективда ишлаб туриб, партия сафига ўтишни истаган киши қаерга мурожаат қилиши мумкин? Ўйлайманки, бу жумлада қўйилган шарт давр талабига жавоб бермайди. **Коммунистлар қаерда бўлмасин, қайси соҳада ишламасин, модомики, у партия Программаси ва Уставини эътироф этиб, аъзолик бадалларини тўлаб турар экан, КПСС аъзоси бўлишга ҳақлидир. Менимча, ё биринчи моддадаги ана шу жумла олиб ташланиши керак ёки у «бирон бир партия ташкилоти рўйхатида турувчи», деб ўзгартирилиши лозим. Шунингдек, эски Уставнинг худди шу моддасида «партия қарорларини бажарувчи» жумласи ҳам бор эди. Янги лойиҳада мана шу жумланинг тушириб қолдирилиши мақсадга мувофиқ эмас. У КПСС аъзоси бўлиш шартларидан бири сифатида қолдирилиши керак.**

М. МАМАТОВА,
Марғилон шаҳридаги «Бадиий ҳунарманд» кооперативи аъзоси.

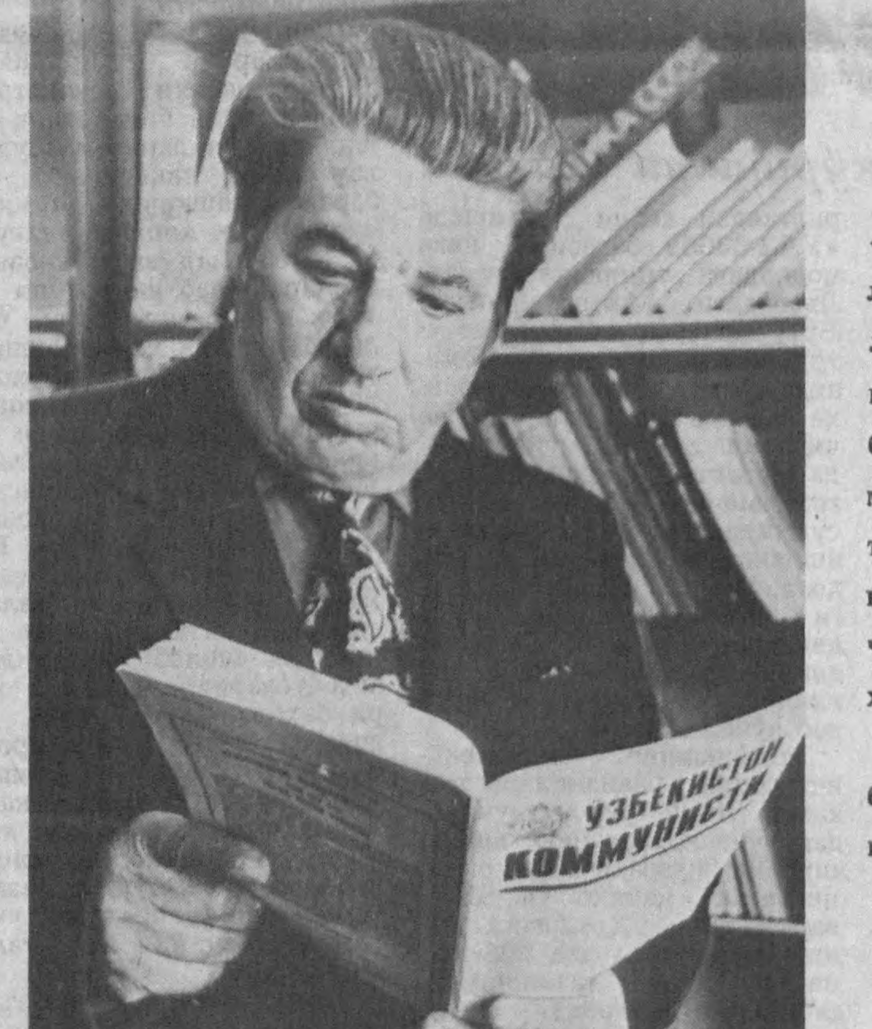

Оқдарё районидаги «Даҳбет» совхозида ўтказилаётган сиёсий ўқув машғулотларида 30 дан зиёд киши қатнашмоқда. Суҳбатларда бугунги кун воқеалари ва муаммолари қамраб олиняпти. Машғулотлар қизиқарли ва жонли ўтишида тарғиботчи Заҳиддин Мамедовнинг ҳиссаси катта.

Суратда: З. Мамедов навбатдаги машғулотга тайёргарлик кўраётир.

Ғ. АЛИЕВ олган сурат.

В. И. Ленин туғилган куннинг 120 йиллигига

ТАРИХИЙ ОНГ —

Ҳозирги ғоявий-сиёсий соҳадаги турли-туман зиддиятли жараёнларни тўғри тушуниш кейинги тараққиётимиз учун муҳим аҳамиятга эга. Бундай мураккаб ишда асосий омиллардан бири В. И. Лениндан қолган буюк меросни замонавий идрок этиш, бу меросни жамиятни қайта қуриш тажрибаси, унинг олий мақсадлари билан жонли равишда бирга қўшиб олиб боришдан иборатдир. Доҳийнинг таърифича, барча олий мақсадлар кенг омманинг онглилиги ва ғоявийлиги, янги тарих бунёдкори — меҳнаткашлар оммаси социал ва сиёсий активлиги билан бевосита боғлиқ. Ленин Маркс ҳақида гапириб: «у ...ишчилар синфининг қаҳрамонона, фидокорона, ташаббускорона иш қилиб, жаҳон тарихини ЯРАТАЁТГАНЛИГИНИ ҲАММАДАН ЮҚОРИ ҚЎЯДИ», деган эди. Бу олийжаноб вазифани бажаришга ҳозирги давр муаммоларини нафақат билиш, балки ўтмиш тажрибасини ўзида мужассамлаштирган тарихий онгга эга бўлиш айниқса муҳимдир.

Ҳар бир халқ ўзининг ўтмишини билишга интилади, зўр тарихий саналари ва улуғ сиймолари билан фахрланади. Зотан миллатнинг ҳозирги давр маданий савиясини белгиловчи муҳим омиллардан бири ҳам унинг ўз ўтмишини қадрлаш даражасидадир.

Ҳаракат дастуридаги «Идеал, яъни, олий мақсадсиз социалистик тараққиёт бўлиши мумкин эмас. Агар одамлар ўз тарихини унутса ёки менсимай қўйса ўз навбатида олий мақсад реал заминидан маҳрум бўлади. Бизнинг шароитимизда тарихий онг Ватанга муҳаббат байналмилалчиликсиз тасаввур этиб бўлмайдиган ватанпарварлик — халқнинг соғломлиги ва ҳаётий қобилият белгиларидандир», деган сўзлар ҳаққоний ва адолатлидир.

Етмиш йилдан ошиқ Совет ҳокимияти даврида яшаб қанча зўр ютуқларни қўлга киритдигу, аммо 45 фоиз халқимиз ҳалиям қашшоқлик чегарасида кун кечирмоқда. Кишини ачинтирадиган томони шуки, тилимизга социализмга зид бўлган иллари фақат капиталистик иллат деб келинган «ишсизлик», «камбағаллик», «фоҳишалик», «зўравонлик» каби иборалар оддий ҳолат бўлиб кирмоқда. Социалистик тузумнинг қайси механизми ишдан чиқди, қандай куч «порлоқ келажак» учун курашиб мисли кўрилмаган суръатлар билан ўсиб келаётган қудратли мамлакатимиз тараққиётига ғов бўлди? Туганмас қазилма бойликларга, абадий ўрмонлар-у ва бой сув ресурсларига, серҳосил ерларга, тоғни талқон қиладиган миллионлаб ишчи кучига эга бўла туриб аниқ натижаларга эриша олмаяпмиз.

Афсуски, партиянинг Ҳаракат дастурида кўрсатилган тарихий онг, ватанпарварлик туйғулари билан боғлиқ, таг заминли олий мақсадлар нимадан иборат эканлиги аниқ таърифланмаган, уларга эришиш йўллари кўрсатилмаган. Унда қайд этилган келажак қиёфаси жамият аъзолари учун намуна бўлолмайди, уларни янги ҳаёт учун меҳнат жасоратига чорламайди, аксинча кишини пассивликка, умидсизликка олиб келади, ҳар хил экстремистик гуруҳларнинг найрангларига ўйнайдиган воситага айлантиради.

Тарихдан маълумки, узоқ ўтмишда барча мамлакатларда буюк бадиий асарларни, ажойиб иншоотларни, дабдабали кўшк-саройлару афсонавий санъат намуналарини яратган улуғ сиймоларнинг ижодий жасорати замини олий мақсад туйғулари бўлиб, уларни ўз халқининг порлоқ келажагига умид уйғотган эътиқоди билан боғлиқ эди. Улуғ Октябрь инқилоби ва социалистик қурилиш жараёни, Улуғ Ватан уруши ва ундан кейинги йилларда жаҳоншумул аҳамиятга эга бўлган совет халқининг тарихий ғалабалари ҳам шубҳасиз олий мақсадлар шиори остида амалга оширилганлиги ҳаммага аён.

Ҳаракат дастурида: «Ҳатто биздан бир неча ўн йил кейинги келажак қиёфасини аниқ-равшан, батафсил тасвирлаб бўлмайди», дейилади. Унда таъриф этилган келажак бизнинг жамият аъзоларини фаол ҳаракатга чорлайдиган шиор бўла олмайди. «Бир нарса равшан, — дейилади мазкур ҳужжатда, — бу келажак демократия шароитида, қудратли маданий ва илмий-техникавий тараққиёт негизида вужудга келадиган, мамлакатимиз халқларининг ва бутун башариятнинг инсонпарварлик қадриятларига асосланадиган бошқача жамият бўлади». Бундай умумий, ноаниқ келажак тасвири кенг оммани мутлақо қаноатлантирмайди ва жамият келажаги учун курашга чорлай олмайди. Партия оммани ўз изидан олиб боришни истар экан, унга ҳар томонлама асосланган, йўлчи юлдуз бўла оладиган, ҳақиқий фаровон ҳаётни таъминлай оладиган, виждоний меҳнат ва олий масъулият туйғуларини уйғотадиган мақсадларни аниқ кўрсатиб бериши зарур.

Иккинчи муҳим ибора: «Ўтмишни кўкларга кўтариб мақташ, тарихимизнинг фожиали жиҳатлари тўғрисидаги тўла ва аччиқ ҳақиқатни билишни истамаслик ҳам, тарихий меросимиздаги чинакамига буюк ва қимматли бўлган ҳамма нарсаларни йўққа чиқариш йўлидаги уринишлар ҳам бир хилда хатарлидир». Ҳозирги даврдаги энг катта хатолардан бири матбуотда ва бошқа оммавий ахборот воситаларида ўтмишни тасвирлашда жиддий ўнг ва сўлга чекинишлардир. Халқимиз ғурурланадиган буюк аждодларимиз ёрқин образларини бадиий асарларда ёритиб жаҳонга танитган ажойиб адибларимиз Ойбек, Абдулла Қаҳҳор, Одил Ёқубов, Пиримқул Қодиров кабиларнинг шанига туҳмат тошларининг отилиши маънавий қашшоқлигимиз далилидир. Бунинг негизида кўпчилик публицистлар ва айрим ғаразгўй танқидчиларимиз тарихий онгининг саёзлиги бўлса, иккинчи томондан уларни қўллаб-қувватлаётган айрим мафкуравий раҳбарларнинг тарихни мутлақо билмаслигидадир. Афсуски, ҳозиргача идеология соҳасига айрим пайтларда мафкуравий билимлардан узоқ, ўтмишга бағишланган асарлардан бехабар, ўз тарихини билмайдиган ёки менсимайдиган шахслар раҳбар қилиб тайинланиб келинмоқда. Яқинда шундай бир раҳбар билан суҳбатлашиб, унинг на тарихдан, на адабиётдан хабари борлигини билиб жуда ачиндим. У бечора яна ўзбек бўла туриб, она тилида сўзлашишга ҳам анча ожиз экан. Халқимизда «чумчуқ сўйса ҳам қассоб сўйсин», дейилади. Ҳозирги мураккаб даврда, мафкуравий ва тарбиявий ишлар партиянинг асосий вазифаси бўлиб қолган бир пайтда идеология соҳасига ўз касбини тўла эгаллаган истеъдодли мутахассислар бош бўлиши шарт.

Ўз тарихимизни унутиб, уни менсимаслигимиз туфайли ёшлар орасида чинакам ватанпарварлик ва миллий ифтихор туйғуларини ҳис этмайдиган гуруҳлар пайдо бўлмоқда. Тарихий онгнинг шаклланиши умумхалқ ва умуминсоний қадриятлар билан боғлиқ бўлган тақдирдагина тор миллатчилик, ақидапарастлик, ғайриилмий фикр ва ғояларга берилиш, ғаразгўйлик, фитнабозлик, ахлоқсизлик каби салбий ҳодисаларга йўл қўйилмайди. Бу ҳолат яқин давргача байналмилалчиликни сохта тарғиб қилиб миллий анъаналар ва маросимларни хўжакўрсинга дабдабабозлик юзасидан намойиш қилиб келган айрим раҳбарлар асли тарихий онгнинг шаклланишига катта зарар етказган эдилар. Маънавий қашшоқлик барча ёвузликлар юзага келишининг асосий сабабларидан бири.

ТАРИХИЙ ОНГНИНГ ривожланишида ўтмиш билан боғлиқ обидалар, жуғрафий номлар (топонимия ва этнотопонимия), афсона ва ривоятлар муҳим воситадир. Ҳозиргача жуда кўп қишлоқлар, колхоз ва совхозлар, маҳалла ва кўчалар тарихимиздан узоқ, маданиятимизга зид бўлган номлар билан аталмоқда.

Пойтахтимиздаги қадимий кўча ва маҳалла номлари ўрнига Ц-1, 2, 3, 14, 20 ва ҳоказо кварталларнинг пайдо бўлиши тарихий воқеалар ва шахсларнинг унутилишига олиб келмоқда.

Айрим ўз тарихини унутган маҳаллий раҳбарларнинг иродаси билан пайдо бўлган мазкур рақамли номлар не-не тарихий атамаларнинг йўқолиб кетишига сабаб бўлди. Икки ярим минг йилдан ортиқ тарихга эга бўлган пойтахтимизда асрлар давомида сақланиб келинган маҳаллий номлар ўтмишимиз мазмунини ўзида ифода этади. Ҳозир нафақат ёшлар, ҳаттоки, ўрта ёшдаги тошкентликларнинг кўпчилиги шаҳримизнинг қадимий кўпдарвозали тўртта даҳадан, бир неча масжид ва мадрасали ўнлаб маҳаллалардан иборат эканлигини билмайдилар. Масалан, махсус оқсоқоллар сайлаган ҳокимлар бошчилигидаги Бешоғоч, Кўкча, Себзор ва Шайхонтаҳур даҳаларидаги чиройли манзараларни ифодаловчи Олмазор, Соғбон, Гулистон, Қатортерак, Кўкча, Гулбозор, Ҳовузбоғ, Қумлоқ, Обиназар, Каттаҳовуз кабилар ўзбек аҳлининг тарихини ифодалайди.

Нуқтаи назар

Жумҳуриятимизнинг иқлим шароити ҳар қандай экиндан мўл-ҳосил олиш имкониятига эга. Бироқ кўп меҳнат ва сармоя сарфлаётганлигимизга қарамасдан фан-техника ютуқларига бепарволигимиз боис жумҳуриятимиз бўйича олинаётган биргина пахта ҳосили гектар бошига 22—23 центнердан ошмаяпти. Ҳосилдорликнинг шу даражада паст бўлишига сабаб нима!

ЯНГИЛИКНИНГ БАҲОСИ ШУМИ?

Кўп йиллик ҳаётий тажрибаларим ва илмий кузатишларимдан келиб чиқиб, тўла ишонч билан айтишим мумкинки, асосий айб ғўзани эгатлаб суғориш усулига ёпишиб олганлигимизда! Бу хатолик олтиндан ҳам қиммат бўлган сувни раҳмсиз исроф қилиш билан бир қаторда серунум ерларимизнинг ишдан чиқишига, шўрхок ва ботқоқликларнинг кўпайишига олиб келмоқда.

Олимларимизнинг тавсиясига кўра, мўл пахта ҳосили етиштириш учун ғўзани мавсумий суғориш нормаси ўрта ҳисобда гектарига (эгатлаб суғоришда) 5—6 минг куб метр бўлиши керак. Ҳақиқатда эса 15—17 минг куб метр сув сарфланмоқда. Экинларни суғоришда йўл қўйилаётган камчиликларга тезлик билан барҳам берилмаса, яқин йилларда Орол денгизи харитадан ўчиб кетиши мумкин. Бундай аҳволда суғориладиган ерларни ўзлаштириш ҳақида гап ҳам бўлиши мумкин эмас. Оғир ҳалокатдан қутилишнинг бирдан-бир йўли Иттифоқимиз ва хорижий мамлакатларда кўп йиллик синовлардан ўтган илғор суғориш усулига оммавий равишда тезроқ ўтишдан иборат.

Суғоришда илғор усулни баён қилишдан олдин, эгатлаб суғоришнинг қатор камчиликлари ҳақида ҳам фикр юритиш мақсадга мувофиқ.

Биринчидан, бундай усулда кичик карталарни сувдан чиқариш учун 16—18 соат муддат керак бўлса, катта карталарни (5—10 ва ундан ортиқ гектар) бир текисда қондириб суғориш учун 2—3 кеча-кундуз, ҳатто ундан ҳам кўпроқ вақт кетади. Суғориш даврида очиқ ҳавода куннинг иссиқлиги (июль-август ойларида) 50—55 даражагача боради. Бундай жазирама иссиқликда эгатларда оқиб ётган сув суғориш давомида (2—3—4 кеча-кундуз) катта тезликда тўхтовсиз буғланиб туради. Культивацияга қадар орадан 3—4 кун вақт ўтади. Бу даврда суғорилган эгатларда ҳосил бўладиган кўплаб (капилляр) найлар орқали тупроқнинг юмшатилган қатламидан ҳисобсиз сув буғланиб туради. Натижада ерга берилган сувнинг 25—30 фоизи бекорга ҳавога учиб кетади.

Иккинчидан, яхши текисланмаган ва сувни ўзидан тез ўтказадиган тупроқларда сувларнинг бир қисми ер остига шимилиб, ҳосилдор ерларни захлатиб юборади ва шўрланишига сабаб бўлади. Шунингдек, катта карталарда илдиз тарқалган тупроқ қатлами бир текисда намланиб бўлгунга қадар сувнинг 20—25 фоизи оқавага чиқиб кетади.

Учинчидан, ғўза текис ҳосилга кириб, сершох, сербарг ҳолатга келган даврда (июль ойининг иккинчи ярмидан бошлаб) ҳар бир гектар ердан суткасига 80—90 ва 110 куб метр сув барглар орқали буғланиб ҳавога кўтарилади.

Суғоришда бир гектар ернинг илдиз тарқалган чуқурлигини бир текисда намлаш учун 800—1000 куб метр сув кифоя қилади. Эгат орқали суғорилганда эса ҳар гал 2—3 минг куб метр сув сарфланади. Натижада 1,5—2,0 минг куб метр сув бекорга исроф бўлади. Ҳар гектар ерда тўпланган 800—1000 куб метр сув 10—12 кунда буғланиб тамом бўлади.

Бу аҳволда сувнинг исроф бўлишидан ташқари, эртаги ҳосилга катта зарар етказилади. Сабаби қуйидагича: тупроқдаги намлик тўла нам сиғимига нисбатан 65—60 фоизга тушиши билан дарҳол сув берилиши керак. Бу намлик 60—65 фоиздан камайиб кетса, ўсимлик ундан фойдалана олмайди.

Одатда, дала шароитида суғоришдан суғоришгача ўтадиган муддатни 15—20 кундан камайтириш имкони бўлмайди. Бунинг натижасида ғўзалар анча чанқаб қолади. Эртаги ҳосиллар — шона гул ва кўсакчаларнинг кўп қисми тўкилиб кетади. Бир туп ғўзада кўпи билан 4—5 та эртаги ҳосил қолади. Кейинчалик бориб ҳаво салқинлашганда (сентябрда) ғўзанинг тепасида 2—3 та кечки кўсак пайдо бўлади. Натижада ҳосил кескин камаяди ва сифати бузилади. Қолаверса, ҳозирги даврда умум агротехника тадбирларининг ҳаммаси (пахта теришгача) асосан механизация асосида бажарилади. Суғоришда эса ҳали ҳам даққиюнусдан қолган кетмон ва тажрибали мутахассис сувчилар меҳнатидан фойдаланилади.

Тўртинчидан, пахта майдонларини мавсум давомида суғориш учун 5—6 марта эгат олинади, суғоришдан кейин 6—7 маротаба культивация қилинади. 4—5 тонна оғирликдаги тракторлар қайта-қайта юравергандан ҳайдалма қатламни заранг қилиб, қотириб юборади, ғўза илдизларини қирқиб, тепа шохларини синдириб кетади.

Булардан бошқа ғўза касаллиги ва ҳашоратларига қарши курашда 2—3 марта трактор юради, чеканка ва дефолиация қилишда ҳам ундан фойдаланилади. Хуллас, бир мавсумда трактор ва унинг агрегатлари далага 15—20 марта кириб чиқади. Натижада тупроқ қатлами зичлашиши туфайли унинг физик-механик хоссаси, иссиқлик-ҳаво режими, микроорганизмлар фаолияти бузилади. Ҳосилдорлик кескин камаяди ва ҳоказо. Бу камчиликларга барҳам бериш, яъни ариқ ва дарё сувлари сарфини камайтириш, пахтакорлар меҳнатини енгиллаштириш, энг муҳими, тупроқнинг табиий унумдорлигини сақлаб қолишнинг бирдан-бир шарти ғўзани ер остидан суғориш усулига ўтишдир. Бу усулда сув сарфи 4—5 баробар камаяди, ҳосилдорлик 2,0—2,5 баробар ошади. Деҳқончилик учун кетадиган харажатлар, дала ишларининг ҳажми ва миқдори анча камаяди.

Ҳозирги вақтда ер остидан суғориш Иттифоқимизда ва хорижда кўп текширишлардан ўтиб, кенг қўлланилмоқда. Бу масала хусусида 6 йил давомида (1968—1973 йиллар) СоюзНИХИда ўтказилган тажрибаларда ўртача ҳосил эгатлаб суғоришда гектарига 40,3 центнер бўлса, ер остидан суғоришда 50,7 центнерни ташкил қилди.

Мирзачўлдаги Пахтакор районига қарашли «Самарқанд» совхозида СоюзНИХИнинг катта илмий ходими М. Ҳасанов 13 йил (1970—1982 йиллар) тажриба ўтказиб, эгат усулида суғорилганда гектаридан 35,8, ер остидан суғорилганда 45,2 центнер ҳосил олишга эришди. Мавсум даврида берилган сув гектарига 6306 ва 2994 куб метр, бир центнер пахта ҳосили учун 176,1 ва 66,0 куб метр сув сарфланди. Келтирилган маълумотлар сувни иқтисод қилишда ва ҳосилдорликни кескин даражада оширишда қанчалик катта аҳамиятга эга эканлигини очиқ-ойдин кўрсатиб турибди.

Бу ўринда ер остидан суғориш усули нима учун ҳозиргача кенг кўламда қўлланилмаяпти, деган савол туғилиши табиийдир.

Бунинг сабаби шундай: биринчидан, суғоришда фойдаланиладиган бир гектар ерга ётқизиладиган полиэтилен қувур нархи 4—5 минг сўмни ташкил қилади. Иккинчидан, кузги шудгор 35—40 сантиметр чуқурликда ўтказилади. Қувурлар кесилиб кетмаслиги учун 45—50 сантиметр чуқурликда хандак ковлаш анча қийинчилик туғдиради. Учинчидан, 45—50 сантиметр чуқурликдан берилган сувнинг бир қисми ер тагига сингиб кетади. Тўртинчидан, 3—4 йилдан кейин қувурлар лойқага тўлиб сув ўтмайдиган бўлиб қолади. Мана шунга ўхшаш айрим қийинчиликлар ер остидан суғоришни кенг миқёсда ўтказишга тўсқинлик қилмоқда.

СоюзНИХИда суғориш системасида 45 йил ишлаш натижасида ер остидан суғоришнинг осон, енгил, арзон ва энг яхши натижа берадиган усулини топиш устида кўп ўйлашга ва қатор тажрибалар ўтказишга тўғри келди. Ниҳоят, узоқ кутилган усул топилди. Бунинг учун қувурлар 45—50 эмас, балки 20—25 сантиметр чуқурликка кўмилиши керак. Бу иш чигит экиш пайтидаги комплекс тадбирлар билан бирга бажарилади. Бир вақтнинг ўзида 4 қаторга бир йўналишда 20—25 сантиметр чуқурликда хандақ олинади, қувур ташлаб кўмилади ва бир юришда чигит ҳам экиб кетилади. Айни пайтда чигит экилган қатор остига ўғит солиш, ҳашаротларга қарши дори сепиб кетиш ҳам мумкин. Бунда меҳнат унумдорлиги анча ошади, иш сифати ҳам яхши бўлади.

Ғўза бу тартибда суғорилганда гектарига 150—200 сўмдан сарфланади, холос. Бунда қалинлиги 1,0—1,5 миллиметр картон қоғоздан тайёрланган қувурлар ишлатилиб, кузги шудгорда органик ўғит тариқасида тупроққа аралашиб кетади.

Шу кунларда қоғоз қувур ишлаб чиқариш устида САНИИР ва Тошкент қоғоз фабрикасида иш олиб бориляпти. Ер остидан суғоришни кечиктирмасдан, тезроқ амалга ошириш учун вақтинча музқаймоқ, сметана, қаймоқ сотиш учун ишлатиладиган қоғоздан ҳам унумли фойдаланиш мумкин.

Қувур орқали суғориладиган карталарда чигит экишни ҳамма ерда тупроқ яхши қизиганда одатдагидан 10—15 кун, табиий офатлар муттасил бўлиб турадиган районларда 20—30 кун кечроқ экиш мумкин.

Суғориш қувурларини ётқизишдан олдин карталар невилир билан кўздан кечирилади, қаторларнинг йўналиш нишаби бир минг метрга 3—5 метрдан ошмайдиган тарафга қаратиб экилади. Бунда суғориш қувурларининг узунлигидан қатъи назар, ғўза бошидан охиригача бир хилда сув ичади.

Наҳотки, янгиликка қадам ташлаш, заҳматкаш халқимиз ҳаёт-мамотига салмоқли таъсир кўрсатадиган фойдали ишларни амалга ошириш шу қадар қийин бўлса! Янгиликнинг баҳоси шуми?

Р. АҲМЕДОВ,
қишлоқ хўжалик фанлари номзоди, жумҳуриятда хизмат кўрсатган агроном, шахсий пенсионер, партия ветерани.

РЕДАКЦИЯДАН: отахон олим таъкидлаганидек, нафақат пахтачиликда, қишлоқ хўжалигимизнинг бошқа қатор тармоқларида ҳам таажжубли ва таассуфли ҳолатлар анчагина. Муаммо муаммо туғдиради, деган гап бор. Бошқа қатор мамлакатларда 30—40 йилдан буён қўлланиб келинаётган бу усулдан бизда ҳам ўз вақтида фойдаланилганида, эҳтимол, бугунги сув танқислиги бўлмасмиди? Мақола автори ўттиз йилдирки, жумҳуриятимиз суғориш системасидаги бу усул ҳақида, унинг самаралилиги хусусида гапириб келади. Бу борада у газеталарда чиқиш қилди, раҳбариятдаги қанчалаб эшикларни тақиллатмади, дейсиз. Аммо муаммо муаммолигича қолиб кетаётир.

Ўйлаймизки, жумҳуриятимиз министрликлари, Қишлоқ хўжалик давлат-кооператив комитети, илмий-тадқиқот институтлари суғориш системасидаги бу усул ҳақида ўз фикр-мулоҳазаларини билдирадилар. Чунки ҳар қандай янгилик олдида сусткашликка йўл қўйиб бўлмайди.

ЭЛ ДАСТУРХОНИГА

● Мамлакатимизнинг бошқа жумҳуриятларидан Ўзбекистонга печенье олиб келиниши 20 тоннага камайди. Бу савдо шоҳобчаларида печенье сотилиши ҳам камайиб кетди, деган сўз эмас.

Қўқон шаҳридаги нон маҳсулотлари комбинатида А2 — ШЗЛ маркали барча юмушларни ўзи бажарадиган линия ишга туширилдики, натижада печенье тайёрлаш янада кўпайди. Ҳозир бу корхонада бир сутка мобайнида 24 тонна маҳсулот тайёрланмоқда.

Корхона тамғаси билан тайёрланаётган печенье ўз таъми билан ажралиб туради. Харидорлар ишчи-хизматчилар меҳнатига раҳмат дейишмоқда. Эл олқишини олаётганлар орасида М. Абдувалиева, М. Қурбонова, О. Мамажонова, Л. Пирматова бор.

Суратда: пешқадам ишчи М. Қурбонова комбинатда йигирма йилдан зиёд вақтдан бери ишлайди. У тайёрлаётган маҳсулот ўз сифати билан ажралиб туради.

Ш. ОЛИМОВ олган сурат

(ЎзТАГ).

ГАЗЕТХОН:

хабар қилади

ЭЪТИБОР

Қишлоқ Советимиз ҳудудида 2150 оила истиқомат қилади. Демак, бизда деярли шунча болали она бор. Уларнинг бир қисми далада меҳнат қилса, бир қисми уй бекасидир. Шуни айтишим керакки, бу хонадонлардаги аёлларнинг 90 фоиздан кўпроғи 5—10 болали оналар.

Бундай ҳисоб-китоб турғунлик йилларида ҳам бор эди. Бу иш юқорига ҳисоб бериш учун зарур эди, холос. Ҳозир шароит ўзгача. Аёлларга эътибор кучайди. Энди аёл фарзандини бемалол тарбиялаш, далада унумли меҳнат қилиш имкониятига эга бўлди.

Қишлоқ Совети қошида оналар меҳнат ва турмуш шароитини яхшилаш бўйича комиссия ишламоқда. Комиссияга қишлоқ Совети раисининг муовини Н. Хўшшиев бошчилик қилмоқда, Бу комиссия зиммасига кўп болали оналарнинг иш ва яшаш шароитини, уларнинг талаб ва эҳтиёжларини ўрганиш вазифаси юкланган.

Бизда 96 нафар Қаҳрамон она бор. Яқинда биз улар ва бошқа кўпболали оналар учун махсус талон ташкил қилдик. Ҳозир рўзғорида у ёки бу етишмовчилик сезилиб турган 64 она шундай талонларни олаётир. Бу кўпчиликка ғалати эшитилиши ҳам мумкин. Аммо илож қанча! Она боласига қарасинми ёки гўшт, гуруч, совун, турли мевали шарбатлар излаб, магазинма-магазин кезиб юрсинми? Биз яратган имтиёз ва имконият бўйича улар ўз қишлоқларидаги магазиндан ойида бир марта 10 сўмлик энг ноёб молларни харид қила оладилар.

Камқонли ҳомиладор аёллардан 102 нафари қишлоқ врачлик амбулаторияси рўйхатида турибди. Биз уларга ҳам талон бераётирмиз. Улар бир кунда 2 сўмлик кундалик эҳтиёж молларини сотиб оладилар. Биз «улар фалон, фалон нарсаларни сотиб олишлари керак», деб чегаралаб қўймадик. Талон эгаси хоҳлаган нарсасини харид қилади.

Фақат кўп болали оналарга эмас, боқувчиси йўқ аёлларга ҳам ғамхўрлик кучайтирилди. Масалан, Назира опа Йўлдошева пенсияга чиққунига қадар далада ҳалол меҳнат қилди. Энди у кексайиб қолди. Уй қуришга, овқат тайёрлашга қурби етмайди. Шу боис, биз «Дўстлик» колхози правлениеси билан келишиб, онахонга уй қуриб бердик. Унинг рўзғор юмушларига мактаб ўқувчилари навбат билан ёрдамлашиб турибдилар.

Яқинда биз бир неча аёлнинг турли сабаблар билан пенсия ололмай келаётганини аниқладик. Улар бу ҳақда бирон жойга мурожаат ҳам қилмаганлар. Улар асосан ҳужжатларни расмийлаштириш учун яқин ёрдамчилари йўқлиги сабабли пенсия олмай келганлар. Мейлихол опа Исломова, Ҳожи опа Шерназарова ва яна бир неча собиқ колхозчига пенсия тайинладик.

Аёл кишига кўп нарса керак эмас. У тоғни олиб келиб бер демайди. Унга озгина меҳр-шафқат, эътибор бўлса, шунинг ўзи етарли. Унинг кўнгли тоғдек кўтарилади. Қишлоқ Совети ижроия комитети, депутатларимиз аёлларга ғамхўрликни кучайтира бориб, уларнинг ижтимоий ҳаётдаги фаолликларини ошириш учун барча чора-тадбирларни кўраверади.

Г. ХОНАЛИЕВА,
Термиз районидаги Паттакесар қишлоқ Совети ижроия комитети раиси.

таклиф этади

ХАЛҚ ҲОФИЗЛАРИ БОР-КУ?

● Ўзбек миллий мусиқасининг ривожланишида, классик ва халқ ашулалари ижро йўлларининг сайқалланишида, анъанавий ижро услубларининг такомиллашувида ҳамда мақомчилигимизни юксалтиришда эл севган ҳофизларнинг роли беқиёс.

Уларнинг дил қўшиқлари ва довруғлари нафақат жумҳуриятимизда, балки бутун Шарқда таралган. Ахир, Ҳожиабдулазиз, Мулла Тўйчи Тошмуҳамедов, домла Ҳалим Ибодов, Шораҳим Шоумаров, Жўрахон Султонов, Маъмуржон Узоқов, Акбар Ҳайдаров, ака-ука Сўфихоновлар ва Шожалиловларни ким билмайди, дейсиз.

1940 йилдаёқ «Ўзбекистон ССР халқ ҳофизи» фахрий унвони таъсис этилган эди. Юқорида номлари зикр этилган устоз қўшиқчиларнинг аксарияти ана шу фахрий унвонга сазовор бўлди.

Афсуски, турғунлик даврида, аниқроғи, 1960 йилдан бошлаб машҳур ҳофизларга фахрий унвон берилмай қўйди. Сабаби ҳеч кимга маълум эмас. Ҳолбуки, кейинги йигирма-ўттиз йил ичида «Ўзбекистон ССР халқ ҳофизи» деган унвонга муносиб ижрочилар, санъаткорлар етишиб чиқди. Фахриддин Умаров, Муҳаммаджон Каримов, Очилхон Отахонов, Иброҳимжон Исоқов ва бошқа хонандалар ана шундай ижодкорлардан. Бу хонандаларнинг сафларига талантли ёшлар қўшилаётганлиги янада қувонарлидир.

Миллий санъатимизнинг, хусусан мусиқамизнинг ўзига хослигини намойиш этувчи, олис тарихлар қаъридан келаётган мақом тароналарини тарғиб қилувчи, уларни янада мустаҳкамлашга, ривожлантиришга ҳисса қўшувчи халқ ҳофизлари унвонини қайта тиклаш вақти етмадимикин?

Ҳ. АВАЗМАТОВ,
доцент.

ҲАЁТИЙ ЗАРУРАТ

Ёки қадимий касб-ҳунар номи билан аталувчи Эгарчи, Темирчи, Тақачи, Дегрез, Ўқчи, Мерганча, Чувалачи, Сархўмдон, Дархон, Чимбой каби маҳалла номлари пойтахтимизнинг ўтмишдаги хўжалик ва этник қиёфасини тасаввур қилишга имкон беради. Ҳозиргача Тошкентнинг гўзал маҳалла ва кўчаларининг тарихи ёзилмаганлиги тарихий онгимиз қашшоқлигининг яна бир далилидир. Афсуски, бундай ҳол бошқа вилоятларга шаҳар ва даҳаларга ҳам хосдир.

Тарихий географик номларни, анъанавий турмуш тарзимизни қайта тиклаш ниҳоятда муҳим аҳамиятга эга. Жумҳуриятимиз пойтахтида ва регионларда (масалан, Фарғона водийси, Зарафшон, Тошкент ва Хоразм воҳаларида, Қашқадарё, Сурхондарё вилоятларида) миллий-маиший турмушимиз ва маданиятимизни кўрсатувчи очиқ музейлар ташкил қилиш зарур. Ваҳолонки, энг тараққий қилган мамлакатлар билан бир қаторда энди ривожланаётган, илгари мустамлака бўлган мамлакатларда ҳам миллий очиқ этнографик музейлар мавжуд.

Тарихий онгни ўстиришда вилоятларда, айрим йирик шаҳар ва районларда тарихий ўлкашуносликни ҳар томонлама ривожлантириш ҳам амалий, ҳам сиёсий-тарбиявий жиҳатдан катта аҳамиятга эга. Тарихий ўлкашунослик ёшларни тарбиялашда, ўтмиш обидаларини муҳофаза қилишда муҳим воситадир. Унинг яна бир фойдали томони маҳаллий аҳолиси тарихи ва этнографиясига оид ноёб материалларни, маиший турмуш ва маданияти хусусиятларини яхши биладиган қариялар орқали тўплаш, уларда сақланиб қолган қадимий буюмлар, эски кийим-кечак ва безакларни йиғиб олиш мумкин. Бу ишлар кечикмаслиги зарур.

Халқ орасида оғзаки ижод намуналарини маҳаллий элатларнинг этник тузилишини, келиб чиқишига оид афсона ва ривоятлар, шажара ва уруғ-қабила тўғрисидаги ҳикоялар ҳам тарихий онгнинг шаклланишига ёрдам беради. Жаҳонда этнографик тадқиқотларга, айрим халқ ва элатларнинг этник тузилиши ва тарихига катта эътибор берилиши ҳам бежиз эмас. Тарихий ўлкашунослик ёшларнинг онгини шакллантирибгина қолмай, узоқ ўтмишга оид обидаларни муҳофаза қилишда ҳам муҳим роль ўйнайди. Ўлкамизда учрайдиган ибтидоий даврдаги қоя тош расмлари, ўрта аср харобалари, буюк иншоотларни сақлашда ҳам ўлкашуносликни ривожлантириш катта аҳамият касб этади.

Ўтмиш тажрибаси шуни кўрсатадики, зўр тарихий ўзгаришлар, революцион жараёнлар даврида айрим шахслар синовдан ўтади. Қудратли ижтимоий оқим кишиларни саралаб, иродали шахсларни бунёдкор ижобий ҳаракатнинг олдинги сафига қўяди. Ҳозирги ниҳоятда мураккаб қайта қуриш даврида ўзбек элининг мард йигит-қизлари, онгли фарзандлари ўзларининг чинакам ватанпарварлиги билан партия бошлаб берган демократик йўлдан бориб, халқимиз фаровонлиги ва осойишталиги учун ҳалол меҳнат қилиб келмоқдалар. Ҳаракат дастурида айтилганидек, «кекса авлодларнинг маънавий кучи ва жасорати, уларнинг Ватан бахт-саодати йўлидаги фидокорлиги, уларнинг бениҳоя шафқатсиз синовлар даврида берган қурбонлари порлоқ хотираси бизга ҳамдам бўлади». Афсус, айрим шахслар бундай буюк инсоний туйғулардан маҳрум ҳолда халқимизга доғ келтирадиган фисқ-фасод ва низоларга сабаб бўлмоқдалар.

Маълумки, улуғ кашфиётлар-у буюк санъат намуналари, олийжаноблиг-у катта жасорат инсоннинг энг нозик ва лекин энг кучли ҳис-туйғулари, меҳр-муҳаббат билан бевосита боғлиқ. Шахслараро ва миллатлараро алоқаларнинг бузилиши, турли низолар ва қарама-қаршиликларнинг пайдо бўлиши нафақат социал-иқтисодий танқисликдан, балки инсондаги меҳр-муҳаббатнинг камайиши ҳам сабаб бўлмоқда.

Кейинги йилларда кино экранлари ва телевизорларда, санъат ва адабиётда «эркин» Ғарб таъсирида кенг тарғиб қилинаётган зўравонлик ва бераҳмлик, фоҳишабозлик ва беадаблик ёшларимизда меҳрлилик ва раҳмдиллик туйғуларининг сўнишига олиб келмоқда. Уларни шавқ ва завқдан маҳрум қилиб, ахлоқсизликларга йўналтирмоқда. Ёшларнинг ўтмишга нисбатан бепарволиги, ўз тарихини менсимаслигининг сабабларидан бири ҳам ўзаро меҳр-муҳаббат туйғуларининг етишмовчилигидадир. Асрлар давомида тарихий онгига сингиб келган ўзбек халқининг энг ажойиб миллий анъаналари, олижаноблик ва одамийлик, биродарлик ва хушмуомалалик каби инсоний ҳис-туйғулари билан доимо узвий боғлиқ бўлиб, мазкур фазилатларни қайта тиклаш ва ривожлантириш биринчи даражали вазифалардандир.

Ҳозирги мураккаб ва ижобий ўзгаришлар, янгича фикрлаш ва социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштириш даврида инсон омили, социал адолат ва ҳақиқат учун кураш юқори поғонага кўтарилганлиги қувончли ҳодиса. Ҳаётимизга, тилимизга ва дилимизга чинакам ҳақиқатни ифодаловчи «ижтимоий адолат» деган ибораларнинг кириши, чинакам демократик тартиботлар ва ошкораликнинг ўрнатилиши партия сиёсати ва ижтимоий ҳаётимизнинг жуда катта ютуғи дейиш мумкин. Аммо бундай революцион жараёндан ўзининг ёвуз ниятларидан маҳрум бўлган ғаламисларнинг халқни чалғитиб иғвогарлик, фисқу-фасод ва ғаразгўйлик орқали фожиали ҳодисаларни бошлаётганлиги ачинарли.

Ҳозир партиямиз ва давлатимиз томонидан хўжалик соҳасида қинғир ишларга йўл очувчи мавҳум, ноаниқ қонун-қоидалар, ҳар хил ўринсиз кўрсатмалар, планлаштириш ва таъминот масаласидаги чалкашликларга барҳам берувчи айрим тадбирлар ва қарорлар чиқарилмоқда. Хўжалик соҳасидаги ишларимизни тўғри йўлга солувчи қонун-қоидалар эълон қилинмоқда, мустаҳкам тартиб-интизом ўрнатилмоқда. Энг муҳими, бу қарор ва қонун-қоидалар кенг жамоатчилик муҳокамасига қўйилмоқда, ҳамма ишимизда «покланиш даври» деб аталган ҳозирги даврнинг энг одил принципи изчиллик билан йўлга қўйилмоқда, ошкоралик ва социал адолат ҳаётимизнинг ҳамма жабҳаларида амалга оширилмоқда. Халқ эса бу ошкоралик ва адолатли принципларни катта мамнуният билан қабул қилган эди. Аммо кўп яхши қонун-қоидалар ҳалиям фақат қоғозда қолмоқда, уларга тўла амал қилинмаётир. Ҳаракат дастурида ҳукумат чиқарган қонун-қоидаларининг обрўсини кўтариш ва таъсирини кучайтириш тадбирлари кўрилиши зарур.

Ҳақиқатга, адолатга, яхшиликка интилиш ҳар бир пок инсонга хос хусусиятдир. Пок қалбга ҳақиқат ва адолат тез ўрнашади, у кишининг гўзаллик оламини бойитади. Шунинг учун халқ ижод этган ва буюк донишмандлар яратган доно фикрлар, эзгулик, одиллик ва ҳаққонийлик инсон қалбида ҳамиша пок туйғулар уйғотади. Антик давр мутафаккирлари гўзаллик фақат эзгуликда, деб бежиз айтишмаган. Адолат ҳақиқатнинг тараққиётига ижобий таъсир кучини алоҳида қайд қилган улуғ аждодимиз Беруний ҳам «Ҳақиқатни билиш учун аввало ўз руҳингни кўпчилик кишиларни йўлдан оздирадиган (ёмон) хусусиятлардан, одамни ҳақиқат олдида кўр қилиб қўювчи сабаблардан, ҳавас, рақобат, ҳирсга бўйсуниш, ҳокимлик учун кураш ва шу кабилардан тозалаб олишинг лозим», — деб насиҳат қилган эди.

Бутун амалий фаолиятимизда, тафаккуримиз ва изланишларимизда туб ўзгаришларни амалга оширишга жону-дил билан киришилган тақдирдагина, ҳамма бир ёқадан бош чиқариб, ҳалол меҳнат, пок қалб ва виждон билан партиямиз қўйган вазифаларни бажаришга астойдил киришгандагина иқтисодий тараққиёт ва ижтимоий туб бурилиш рўй беради. Инсон омилининг энг муҳим томони ҳисобланган онглилик ва фаолликнинг узвий бирлиги асосида ҳар томонлама баркамол шахсни тарбиялаш ҳозирги илмий-техника ва социал тараққиёт эҳтиёжи билан боғлиқ давр талабидир. Чунки инсон жамиятдаги барча ресурслардан, энг муҳими, унинг қобилияти ва имкониятини ҳар томонлама очиб фойдаланиш эса ижтимоий тараққиётнинг қудратли кучи ва олий мақсадидир.

И. ЖАББОРОВ,
фалсафа фанлари доктори, Тошкент давлат университети профессори.

Дунё овози

ВАШИНГТОН. АҚШ Президенти Жорж Буш унинг Совет раҳбари Президент Михаил Горбачев билан яқинда бўладиган олий даражадаги учрашуви Совет-Америка муносабатларида ҳозирча сақланиб қолаётган қурол-яроғлар устидан назорат муаммоларини ҳал этишга ёндашувдаги зиддиятлар ёки фарқларни тартибга солиш жараёнида «Тезлатгич» бўлиб хизмат қилади, деб умид билдирди. Маъмурият бошлиғи Президент самолётида Вашингтондан Торонто (Канада)га мамлакат бош министри Брайан Малруни билан шу куни учрашиш учун учиб кетаётганида мухбирларнинг саволларига жавоб берди.

* * *

ОТТАВА. Қисқа амалий ташриф билан Канадага келган АҚШ Президенти Ж. Буш Торонтода Бош министр Б. Малруни билан учрашди. Иккала томон расмий вакилларининг хабар қилишларича, суҳбат асосан Шарқ билан Ғарб ўртасидаги муносабатлар, шунингдек икки томонлама алоқалар хусусида борди.

Ж. Буш олий даражадаги Совет—Америка учрашувига тайёргарлик доирасида Ғарб давлатлари раҳбарлари билан маслаҳатлашувларни Канада ҳукумати бошлиғи билан суҳбатлашишдан бошлади. Бунда асосан Шарқий Европада юз бераётган туб ўзгартишларнинг, шунингдек Германияни бирлаштиришнинг оқибатларини муҳокама қилиш назарда тутилмоқда.

* * *

ПРАГА. Чехословакия олий қонун чиқарувчи органларининг раҳбар идоралари — ЧСФР федерал кенгаши, Чехия Миллий кенгаши ва Словакия Миллий кенгаши президиумларининг сешанба куни бўлиб ўтган қўшма мажлисида республика номини ўзгартириш тўғрисидаги Қонун лойиҳаси қайта кўриб чиқилди.

Мажлис қатнашчилари, деб хабар қилади ЧТК агентлиги, давлатнинг ҳозирги номини талаффуз қилиш қийин деган фикрга келдилар ва уни ўзгартиришни тавсия қилдилар. Улар «Чехия ва Словакия Федератив Республикаси» номини кўпроқ мақбул деб ҳисобламоқдалар. Мазкур таклифни олий қонун чиқарувчи органлар комитетларининг бўлажак мажлисларида, кейин эса парламент сессиясида кўриб чиқишга қарор қилинди.

КАМБОДЖА БОЙЛИГИ

Камбоджада латексни ишлаб чиқариш — мамлакат олдидаги энг муҳим вазифалардан бирдир. Бунинг боиси шундаки, бу қимматли хом ашё унга зарур валютани келтирмоқда. Ҳозирги вақтда мамлакатда каучук плантацияларининг сони кўпайиши кузатилмоқда.

Латексни ишлаб чиқаришда Камбоджага Вьетнам, СССР ва бошқа социалистик мамлакатлар катта ёрдам кўрсатмоқдалар. Улар билан ҳамкорликда 1987 йилда латексни қайта ишлаш бўйича 8 та янги линия бунёд этилди. Бу эса 1988 йилнинг ўзидаёқ каучук ишлаб чиқаришни 31 минг тоннагача етказиш имконини берди. 1990 йил бошларида 38 минг тонна каучук ишлаб чиқарилиши лозим, шундан 37 минг тоннаси экспортга мўлжалланган, 2 минг гектар ерга гевея кўчатларини ўтқазиш мўлжалланмоқда.

Сиз кўриб турган суратда табиий каучук ишлаб чиқаришнинг бирламчи хом ашёси — латекс шундай олинади. Плантациянинг ҳар бир ишчиси кунига 300—400 дарахтни тилиб чиқади. Гевеянинг бир дарахти бир кеча-кундузда сал кам ярим литр қимматли хом ашёни беради. Орадан уч-тўрт кун ўтгач, шу дарахтнинг ўзини яна тилиб чиқиш мумкин. Ана шу кесик жойидан латекс махсус идишга сут сингари тизиллаб тушади. Сўнгра у бидонларга қуйилади ва қайта ишлаш учун жўнатилади.

В. Капралов, В. Христофоров сурати (ТАСС).

ҚОНУН ЛОЙИҲАСИ КЎРИБ ЧИҚИЛДИ

СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ПРЕЗИДИУМИДА

СССР Министрлар Советининг Президиуми 11 апрель куни виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисидаги СССР Қонуни лойиҳасини кўриб чиқди. Лойиҳа «Черковни давлатдан ҳамда мактабни черковдан ажратиш тўғрисида» 1918 йилда қабул қилинган Ленин декретига асосланади, Совет ҳокимияти йилларида мамлакатда юз берган ўзгаришларни, шунингдек социалистик жамият ривожланишининг ҳозирги босқичига хос хусусиятларни акс эттиради.

Лойиҳада давлат — дин муносабатларига қайта қуришнинг моҳияти ва руҳига мос келадиган янгича ёндашувлар ҳисобга олинган. Унда халқаро-ҳуқуқий ҳужжатлар, жумладан Европада Хавфсизлик ва ҳамкорлик масалаларига бағишланган кенгаш қатнашчилари бўлган давлатлар Вена учрашувининг (1989 йил) Якунловчи ҳужжати ўз ифодасини топган.

Муҳокама чоғида биринчи марта ишлаб чиқилган ягона умумиттифоқ Қонун лойиҳасида гражданларнинг динга муносабатидан қатъи назар СССР Конституциясининг виждон эркинлиги, жамият турмуши барча соҳаларида тенглиги тўғрисидаги қоидалари мустаҳкамланганлиги ва ривожлантирилганлиги таъкидлаб ўтилди. Амалдаги қонунларнинг ана шу қонунларни бузганлик учун, диний ёки даҳрий эътиқодлар муносабати билан душманликни тарғиб қилганлик ва гражданларнинг ҳис-туйғуларини ҳақорат этганлик учун жавобгарлик тўғрисидаги қоидалар мустаҳкамлаб қўйилган.

Диний ташкилотларнинг ижтимоий мулоқотда, уларнинг ҳайрия фаолиятида иштирок этиши учун ҳуқуқий асослар яратилмоқда. Диний ташкилотларнинг ҳуқуқий, мулкий, молиявий ҳуқуқлари, уларнинг марказий ва республика бошқарув идоралари, халқ депутатлари маҳаллий Советлари билан ўзаро муносабатлари белгилаб берилган.

Қонун лойиҳасидаги ана шу ва бошқа қоидалар гражданларнинг ҳуқуқлари ва эркинликларини кенгайтиришга, янгиланаётган социалистик жамиятнинг демократик ва инсонпарварлик принципларини мустаҳкамлашга қаратилган.

Айтилган мулоҳазалар ва таклифларни ҳисобга олиб, қайтадан ишлаб чиқилган Қонун лойиҳасини ҳукумат СССР Олий Советига тақдим этади. **(ТАСС).**

● Ўзбекистон ва жаҳон

МИРМУҲСИН,

Ўзбекистон ССР халқ ёзувчиси.

ЖАЗОСИЗ ҚОЛГАН ЖИНОЯТ

(Ҳикоя)

НИГОРА одатдагидан чиройли кийинди. Сумкаси қўлида, эрта билан троллейбус бекатига жўнади. Кейинги пайтларда нима учундир адасининг машинасида ўқишга бориш эришроқ кўрина бошлади. Ҳар қалай, давлат машинасини ўзининг шахсий иши учун фойдаланмоқ тўғри эмас. У отасини хижолат қилмаслик учун идора машинасидан фойдаланмасликка интиларди. Аммо шофер йигит барибир келарди...

Бекатда тураркан, у ёқдан-бу ёққа юриб, катта мансабдаги кишининг қизи эканини кишиларга сездирмай, сунъийроқ бўлса ҳам ўзича камтарона ҳаракатлар қиларди. У гўё бундаги «оддий одамлар — фуқаролар» қаторида тургандек, «заковат уни шундай камтарликка етаклагандай...» юзини ҳам одамларга унча кўрсатмас, у ёқдан бу ёққа ўтар, уф тортар, троллейбуснинг вақтида келмай «халқни қийнаётгани»дан ранжигандай бўларди.

Шу лаҳза қаёқдандир ғувиллаб учиб келган кумушранг «Жигули» машинаси бекатдан ўн қадамча нарида ғийқ этиб тўхтади. Машина ичидан ҳовлиқиб чиққан соқоллик, кўзида қора кўзойнаги бор йигит тўппа тўғри Нигора ёнига келдида, дўқ урди:

— Қаёққа кетяпсан? Нега ясандинг? Юр, уйга қайт!

Кейин тортинмай унинг қўлларидан ушлай бошлади. — Вой! Сиз кимсиз!? Мен сизни танимайман! Вой, тавба, буни қаранглар! Нега дўқ қиласан! — Нигоранинг ранги оқариб, нотаниш йигитни сансанлай кетди.

— Қани, юр деяпман! — дўқ урди ҳалиги барваста йигит. Шу лаҳза машина ичидан чиқиб келган мажмағилроқ иккинчи йигит ҳам ади-бади айтиб ўтирмай Нигоранинг икки қўлидан, кифтидан маҳкам ушлаб, машинага тортди.

— Мен сенларни танимаймаа-ан! Вой-до-од! Бандитлар! — деган эди, соқол-мўйлабли йигит одамлар олдида унинг юзига бир шапати тортди:

—Яхши кўрганингникига кетяпсанми! Бузуқи! Эрингни ташлаб-а!? Йў-ў-ўқ, энди бундай бўлмайди!

Икки йигит Нигорани бақиртириб, эзғилаб машинага босиб, ғувва жўнашди... Чўл қуёни бургутлар қўлига тушгандек, у икки соҳибчангал қўлидан чиқолмади. Бекатда тургантлар «Эри билан аразлашиб чиққан жувон бўлса керак, яна қайтариб уйига олиб кетишди»... Ҳозирги ёшлар шунақа...»деган хаёлда жойларида тура беришди.

Кумушранг машина катта йўлда ғизиллаганча учиб борарди, чорраҳага етгач, қизил чироқ ёниб, уч-тўрт машина кетма-кет туриб қолди. Орқада кўзойнакли йигит маҳкам ушлаб ўтирган Нигора оҳ-воҳ қилиб, машина ойнасидан кўчага бетоқат аланглар, бақирар эди.

Ўн минутча кечикиб келган отасининг машинаси дарвоза олдига келиб туриши билан она деразани очиб, «Нигора ҳозир чиқиб кетди. Троллейбус бекатида бўлса керак. Бора қолинг!» деди. Машина ғувв этиб, Нигора доимо шу ердан тушадиган яқин бекатга ғизиллади; шофер йигит узоқдан — бекатга юз метрча қолганда аллақандай «Жигули»га икки йигит бир қизни бақиртириб тортаётганига кўзи тушди, «Жигули» ўрнидан жилди. Шофёрнинг юраги шувиллаб кетди; у шу лаҳза ўша кумушранг машина кетган томонга қорама-қора юрди. Биринчи қизил чироқдан қоидани бузиб ўтиб, ғувиллаганча учди. Форобий кўчасида, узоқда кумушранг икки «Жигули» олдинма-кейин кетаётганига кўзи тушди. Олдингиси бекатга етгач чапга, Чилонзор томонга бурилди. Иккинчи кумушранг «Жигули»нинг ичи бўш эди. Чилонзор томон кетган «Жигули» орқасидан ҳайдади: яқинлашиб бориб, машина деразаларига қора ойна қўйилгани сабабли ичкаридаги кишиларни кўролмади. Аммо юрагидаги шубҳаси тасдиқланди, кечикканидан ғоят пушаймон бўлди. Вақтни қўлдан бермаслик учун газ бериб, тезликни оширди. «Жигули»дан ўзиб, ичкарида уч киши борлигини кўрди. Аммо «Жигули» Чилонзорга етмай ўнгга — аллақандай тор йўл, қурилиш материаллари уйиб ташланган томонга кириб кетди. У кўздан йўқолди. Шофер пешонасига урди: «Эҳ! Энди нима бўлди?».

БЕЗОВТА БЎЛМАНГ, Нигорахон, бу ердан чиқиб кетолмайсиз! — деди «Жигули»да қўлидан маҳкам ушлаб ўтирган қора кўзойнакли кимса.

— Мен сизни танимайман!

— Танийсиз!

— Мана, узугим, бриллиант зирагим, сумкамда пул бор, ҳаммасини олинглар... Машинани тўхтатиб, мени чиқариб юборинглар! Илтимос қиламан, — у титраб ҳўнгиллаб йиғлади, ялинди.

— Биз ўғри эмасмиз, — деди соқол-мўйлабли, — менга бриллиантларингиз керак эмас. Сиз мени ҳақорат қилгансиз! Ўша куни ресторанга киришда йигитингиз билан бизни ерга урдингиз. Мана шуни тушунтириб берасиз, кейин қўйиб юборамиз. Шуни эсингиздан чиқармангки, бир ярим ойдан буён кетингиздан шарпадек пойлаб юрибмиз. Нега мени ҳақорат қилдингиз? Иккиламчи, адангиз бой, пулдор, мансабдор... Пул оламиз, баҳойингиз баланд... Учинчидан, биз бировнинг ҳақоратини эшитиб кета берадиган инсонлардан эмасмиз. Бизни ҳам ҳурмат қиладиганлар бор. Ҳақорат ёмон нарса. Киши ҳамма нарсага чидаши мумкин — очликка, қамоқ азобларигаям. Аммо ҳақоратга ҳеч бир инсон чидолмайди. Дадангиз ваъз айтиб, бизда ҳамма нарса яхши, бизда ўғрилик йўқ, порахўрлик йўқ, фоҳишабозлик йўқ, очлик йўқ... дейдилар. Ҳаммаси бор! Қишлоқларда ойлаб гўшт емайдиган, турмуш-тарозиси кўтарилган қашшоқлар бор. Сут-қатиқ, саримой, ширинлик емаётган, нимжонликдан сариқ касаллигига чалиниб, ўлиб кетаётган болалар қанча! Мен мана шундай қуруқ гапириб, ўзи бузуқчилик қиладиган бир колхоз раисини тутиб олиб, уриб, қамалиб кетганман... У менинг хотинимга теккан. Бошимга оғир кунлар тушган, ҳаётим барбод бўлган... Бу ёқда, одамлар олдида сиёсатдон бўлиб, ҳукуматни ҳимоя қилаётгандай бўладилар, аммо аслида пора оладилар, порасиз ҳеч ишни битирмайдилар. Қанчалари ҳозир қамоқда ўтирибди. Сиз, хиёбону фонтанлар олдида турли ранг пуфаклар кўтариб, музқаймоқ ялаб, ҳамма ёқда фаровонлик, деб юрасиз. Аслида ҳаёт бошқача! Мана, мен бир жиноятни қилиб, қамалдим, энди иккинчи жиноятни қилаётирман!

— Мен сизни ҳақорат қилганим йўқ, — деди кўзлари қизарган Нигора, — мен сизни танимайман.

— Танийсиз. Кўргансиз. Ёдингизга солиб қўяман.

Ярим соатдан мўлроқ йўл юрган машина шаҳардан анча четга чиқди, яна қурилиш материаллари, арматуралар, бетон деворлар ораларидан ўтиб, кўримсизгина бир бино олдида тўхтади. Бу ерда одам зотидан дарак йўқ. жимжитлик ҳукм сурарди.

— Қўлтиғингиздан кўтарайликми ёки ўзингиз тушасизми?

Нигора миқ этмай машинадан чиқиб, уёқбу ёққа аланглаётган эди, йигит имо қилди:

— Қани, ичкарига кирдик. Биринчи қават, чапга. Бу ер Сергели! Аланглмасдан ўзимдан сўрасангиз айтиб бораман. Ичкари хонада менинг саволимга жавоб берсангиз, бас, тўғри жавоб берсангиз қайтиб уйингизга, хоҳласангиз институтингизга олиб бориб қўяман. Бу ерда одам йўқ, милиция зоти ҳам йўқ. Бақириб-чақириб, ўйин қилманг. Ёқтирмаймиз. Биқинингизга пичоқ уриб, ташлаб кетамиз. Жасадингиз бир ҳафтадан кейин топилиши мумкин... Қани, маданиятли бўлиб, ичкарига кирайлик — Йигит Нигорани ундаб, қўли билан елкасидан итарди.

— Кирмайман!

— Кирасан! — У Нигоранинг қўлидан тортди, сансанлади.

—Вой-до-о-о-од!

— Бақирма! Бу ерда ҳеч ким йўқ!

— Кирмайман! — Нигора узоқда, чуқурлик ичида ғимирлаётган икки болага қаради.

— Юр!

Машинада ўтирган йигит ҳам Нигорага имо қилди:

— Кирабер, қўрқма! Бизлар сен ўйлаган ёмон одамлар эмасмиз, нега ҳақорат қилдинг, шуни тушунтириб берасан... Отангга хат ёзасан, пул беради... Кейин кетасан, Бизлар шу ерда пойлаб турамиз...

Нигора мўйлабли йигитнинг туртиши натижасида беихтиёр ичкарига кирди, ярим қоронғу коридордан ўтиб, йигит очган кўримсиз хонага кирди. Хона асосан бўм-бўш, четроқда бир каравот, ўртада стол ва тўртта табуретка. Стол устида нон, альюмин чойнак, уч-тўрт пиёла... Патнисда олма ва тузланган бодринг...

Соқол-мўйлабли йигит Нигорани ўтиришга таклиф этди-да, югуриб бориб, эшикни қулфлади. Калитни чўнтагига солди. Дераза ёнига бориб, ташқарида кутиб турган ошнасига қўли билан «Кетабер...» ишорасини қилди. Орқасига қайтиб келиб. Нигорага юзланди. Нигоранинг юраги гуп-гуп ура бошлади, у яна йиғлаб, йигитга илтижо қилди:

— Истаганча пул тўлаймиз, мени чиқариб юборинг, ҳақорат қилган бўлсам кечирим сўрайман... Илтимос қиламан...

— Ҳа, энди ўзингизга келдингиз. Биз ўзбеклар мол-дунё кетига тушиб, роса димоғдор, расво бўлиб кетганмиз. Ахмоқона димоғдорлармиз. Сен каттами, мен катта... бўлиб кетганмиз. Бир-биримизни кўролмаймиз... Баъзи жойларда ўзбекнинг ўзбеклиги қолгани йўқ: савдогар, молпараст, димоғдор, расво... Йўқ, бу тўғри эмас! Ўтмишдаги адоватни қўя қолай, эсимдан чиққан эди, анави яхши кўрганингиз мени нега ҳақорат қилди?

— Сизни ҳақорат қилганимиз йўқ, агар ёнимдаги ўша танишим сўккан бўлса, бунинг учун мен жавоб бермайман. Унинг ўзидан сўраш керак. Сиздан илтимос, мени қўйиб юборинг, мен ҳали турмушга чиқмаганман... Ўша куни ҳам жанжални сиз тўхтатдингиз, сизни яхши киши эканингизни фаҳмлаган эдим. Гуноҳимни кечиринг, — Нигора йиғлаб, ялиниб-ёлборишга ўтди.

— Сўкканингиз, жеркиганингиздан кечдим... Лекин беш минут шу каравотда бағримга босиб ётаман... Бир ярим ойдан буён чекиб юрган азобим, ҳақоратланганим баҳридан кечаман. Сиздек гўзал қизни қучсам ҳеч қандай армоним қолмайди. Қани, кароватга ўтинг. Кўнмасангиз, — у газетага ўроғлиқ катта пичоқни кўрсатди. Дераза ёнида қопга ўхшаган бир нарса ҳам турарди. — Ўлигингизни шу қопга солиб, сувга ташлаб кетамиз. Гапимга кирсангиз уйингизга ташлаб кетаман. — У шундай деб даҳанига ёпиштирган соқол-майлабини олиб ташлади. — Сўзда турмаслик — номардлик. Бас, энди кўп ялинтирманг, унда тўғридан-тўғри босқинчиликка ўтишга мажбурман. Ёки...

Нигора дағ-дағ титрай бошлади. Агар қаршилик кўрсатса, ё куч билан босқинчилик қилиши, ёки... Бир ярим ойдан буён кетига тушиб юргани, ҳамма нарсани, ҳатто, мансабдорнинг қизи эканини ҳам билиши Нигорани ваҳимага солди.

— Вақт оз, бўлинг!

— Йўқ! Қўйиб юбор! — деди Нигора безори билан олишиб. У ёқасидан ушлаган қўлларини силтаб ташлади. Безори Нигоранинг белидан қучмоқчи бўлган эди, у балиқдек сирғалиб чиқиб кетди. Безори унинг юзига бир шапалоқ уриб, гандираклатиб юборди. Либосларини тортқилаб, шилиб олишга уринди... Нигора жон-жаҳди билан олишар, юзлари, қўллари тимдаланиб, қонаган эди. Безори бир муддат ҳансираб, илондек чирмашмоқчи бўлди...

БУ ПАЙТ НЕЧА БОР адашиб қурилиш кетаётган майдонда чуқурликларга ғилдираги тушиб, юролмай қолган «Газ—24» машинасининг эшикларини очиб, саросимада ташқарига чиққан шофёр йигит тупроқ ўйнаётган икки болага кўзи тушди.

— Ҳой, болалар! Кумушранг, «Жигули»-ни кўрмадингларми?

— Кўрдик.

— Қаёққа кетди?

— Анави, «бардак»ка хотин олиб келди.

— «Бардак» қаерда?

— Биринчи қаватда, — бола қўли билан кўрсатди. — Кирманг. Кирманг, қиморбозлар ўлдиради!

Шофёр машина моторини кучли гувиллатиб, зўр билан ариқчадан чиқариб, ўша хона ёнига келиш билан қўлига тош олиб деразага отиб, чил-чил қилди. Костюми ён чўнтагидан пичоқ олди. Шу пайт орқа деразадан кимдир гурс этиб сакраб қочиб кетди. Бир лаҳзадан кейин эшикдан ранги ўчиб, сочлари тўзиган, кўйлак ёқалари йиртилган... Нигора чиқиб келиб, ўз шофёрларини кўриб, йиғлаб юборди. Бир муддат бир-бирларига тикилиб қолишди.

— Ярамаслар! — деди ҳансираб шофёр йигит, — хайрият, жонингиз омон қолибди. Қани, машинага! Тезроқ кетайлик.

Нигора титраб-қақшаб машинага чиқди.

— Институтга олиб борайми?

— Уйга! — деди у жиддий бир тусда.

Орқада бўзариб ўтирган Нигора миқ этмасди. Ярим соатлардан кейин улар шаҳар ўртасидаги чиройли ҳовлига етиб келишди. Нигора машинадан чиқиб, индамай уйга кириб кетди. Шофёр йигит бир лаҳза унинг ортидан тикилиб турди-да, машинасини гуриллатиб гаражга жўнади.

Нигоранинг институтга бормай, барвақт қайтиб келгани, бунинг устига ҳовлида серрайиб, ранги оқариб, ёқавайрон турганига кўзи тушган онанинг бирдан юраги шиғиллаб кетди:

— Вой, сенга нима бўлди? Нега рангинг оқариб кетди. Институтга бордингми?

Нигора онасига қараб бошини сарак-сарак қилди.

Онаси югурганча зинапоялардан ҳовлига тушди.

— Нима қилди, болам? Тобинг йўқми?

— Ҳа, — деди Нигора нима деб жавоб қилишини билмай. Қандайдир бир кўринмас қўл унинг оғзини маҳкам беркитди, — қорним оғрияпти... Институтга боролмадим...

— Нега қорнинг оғрийди, ўша иситилган ошдан мен ҳам еганман, юр иссиқ чой ич, босилиб қолади, — деди кўксига туфлаб она. Бу одатий гапни эшитиб, бироз тинчигандай бўлди. — Ёмон бир нарса бўлибдими, деб, юрагим шиғиллаб кетди. Юр, иссиқ чой ич, босилиб қолади, Мундоқ оғриб турган бўлса, институтга бормаганинг яхши бўлибди.

Нигора шу дам онаси рўпарасида ҳўнграб йиғлаб юбормоқчи эди. Қандайдир бир куч уни ушлади. Бирдан ўзини қўлга олди, сохта инқиллаб, қорнини ушлаб, хонага кирди. Аслида унинг қорни оғримасди...

У нима бўлганини билмас, саросима ичида онага боқди.

— Болам, ёт, қорнинг оғриётган бўлса кинна солиб қўяман. Бир қошиқ сода ичиб юборасанми?

— Йўқ, ҳеч нарса ичмайман, — деди Нигора сўниқ нигоҳ билан онасига тикилиб.

Нигора уй кийимларини кийиб, онаси ёнига чиқди. Яхши ҳам бахтига шофёр йигит бор экан, бўлмаса фожиа юз бериши аниқ эди. Онасига бекатда қандайдир ёмон одамлар кўпдан бери уни пойлаб таъқиб этиб юрганини сезиб, дарҳол уйига қайтганини айтиб берди. Бўлган воқеани тўлалигича айтишдан тортинди. Қон босими баланд она бундай воқеаларни кўтара олмаслигини пайқади.

— Ҳозирги замонда ёмон одамлар кўпайиб кетган, қизим, — деди онаси, — эҳтиёт бўлиш керак! Куппа-кундуз куни ечинтириб кетаётганлар бор. Кўпқаватли бинолардаги квартираларга кириб, эгасини ўлдириб, шип-шийдон қилиб кетаётганлар бор. Милициянинг қўлидан ҳеч нарса келмаяпти, дейдилар, аданг. Қўрқаман. Аданглар айтадилар, квартира ўғриларига жуда енгил жазо бериларкан, деярли ҳайфсан эълон қилинармиш... «Халқни талаб, ўғрилик қилмасак яшолмаймиз, ўғрилик бизнинг касбимиз» дермиш, у ярамаслар судда. Худодан қўрқмайдиган одамлар қўлидан ҳар иш келади. Уйимизга томдан ўғри тушиб, ҳамма нарсамизни олиб кетгани эсимга тушса юрагим шиғиллайди. Район милицияси тополмади, аксинча уйимни оёқости қилиб юборди.

Овқат ботмаган бўлса, ҳайрият ишқилиб, сени мана бундай ёмон ишлардан, кўргуликлардан худо асрасин, — деди она яна кўксига туфлаб.

Онасининг гаплари Нигоранинг қулоғига кирмади. У хона ўртасида гангиб, нима қилишини билолмай турарди...

ОЛИМПИЯ — САМАРҚАНД:

МУЛОҚОТ ДАВОМ ЭТАДИ

● Самарқанд ва Олимпия — биродарлашган шаҳарлар. Икки шаҳар она заминимизнинг турли минтақаларида жойлашган бўлса ҳам, уларнинг аҳолиси бир-бири билан ҳамкорлик ришталарини мустаҳкам ўрнатган. Яқинда АҚШнинг Вашингтон штатидаги Олимпия шаҳри делегацияси аъзолари Самарқанд шаҳрига келдилар.

— Дўстлигимиз янада мустаҳкам бўлиши учун бир-биримизнинг ҳаётимизни яхши билишимиз зарур, — дейди Олимпия — Самарқанд биродарлашган шаҳарлар комитетининг президенти Синтия Келли хоним. — Йигирма беш кишилик делегация аъзолари орасида инженер, ўқитувчи, тиббиёт ходими, ҳаттоки пенсионер ҳам бор. Ўзбек халқининг турмуши, урф — одати, маданияти билан яқиндан танишамиз.

Икки шаҳар ўртасида ҳамкорлик қилиш бўйича шартнома ўтган йили имзоланди. Бунгача шаҳарлар аҳолиси ўзаро маданий алоқаларни йўлга қўйишганди. Янги учрашув режаси ниҳоятда бой. Америкаликлар Самарқанд чинни заводи, давлат медицина институтида бўлишди.

Суратда: Самарқанд чинни заводида учрашув. (олд томонда чапдан ўнгга): завод ишчиси Саломат Иброҳимова, Жеральд Кейсболт, Надин Гоуэр.

Р. ҒАФУРОВ олган сурат (ЎзТАГ).

«Баҳор» ансамбли КХДРда

ПХЕНЬЯН, 11 апрель. ТАСС мухбири Александр Рябов хабар қилади: шу кунларда Пхеньян шаҳрида «Апрель баҳори» деб аталган саккизинчи анъанавий санъат фестивали бўляпти. Унда давлат «Баҳор» халқ рақс ансамбли ҳам қатнашмоқда. Мазкур ансамблнинг юксак ижрочилик маҳорати ҳақида КХДР матбуоти ёзмоқда.

Ўзбекистондан келган санъаткорлар хореография тили билан инсоннинг гўзаллиги ва ички дунёсининг бойлиги ҳақида жонли ҳикоя қиладилар, деб таъкидлайди пойтахтда чиқадиган «Пхеньян Синмун» газетаси. Ансамбль ижодида халқ куйлари ва замонавий оҳангларнинг уйғунлашиб кетиши унинг концертларига ўзига хос руҳ бағишламоқда.

Ансамблнинг юксак маҳорати унинг СССРда ва СССРдан ташқарида ҳам кенг шуҳрат қозонишига олиб келди. Ўзбек артистлари ўзлари иш бошлаган қарийб ўттиз йиллик тарихлари мобайнида бутун Совет Иттифоқинигина эмас, айни вақтда жаҳоннинг 80 га яқин мамлакатига бориб келдилар. Ансамблнинг кўп ижрочилари халқ артисти ва хизмат кўрсатган артист фахрий унвонларига сазовор бўлганликлари, Ленин комсомоли мукофотининг лауреати деган номни олганликлари «Баҳор»нинг жуда машҳурлигидан далолат беради.

Газета бугунги кунда коллективнинг ижодий сиймосини белгилайдиган Қаҳрамон Дадаев, Маъмура Эргашева, Хайрулла Лутфуллаев ҳақида илиқ сўзлар ёзади. Томошабинлар уларнинг чиқишларини қарсаклар билан кутиб олаётганлиги бу санъаткорларни халқ тан олганлигининг ёрқин ифодасидир. Кейинги пайтларда коллективга ўзларининг машҳур ҳамкасблари муносиб кўплаб янги ижрочилар келиб қўшилди.

Пойтахт «Понхва» театрида бўлаётган «Баҳор» ансамблининг концертлари жаҳоннинг олтмиш мамлакатидан бу ерга келган юздан ортиқ ижодий группалардан уч мингга яқин артистни ўз атрофига тўплаган «Апрель баҳори» фестивалида катта воқеа бўлди.

Муҳаррир **Р. РАҲМОНОВ.**

Реклама ва эълонлар

Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим нозирлиги

ТОШКЕНТ МАШИНАСОЗЛИК ИНСТИТУТИ

КАФЕДРАЛАР БЎЙИЧА

профессор-ўқитувчилар составидаги

ВАКАНТ ВАЗИФАЛАРГА

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

мудирлар: аэрогидромеханика (фан доктори), тракторсозлик (профессор, фан доктори), жисмоний тарбия ва спорт, умумий ва физик химия, рус тили;

профессорлар: металл қирқувчи станоклар ва асбоблар, самолётларни конструкциялаш ва лойиҳалаш (0,5);

доцентлар: қуюв ишлаб чиқариш машиналари ва технологияси (0,5), учиш аппаратлари ишлаб чиқаришини ташкил этиш ва бошқариш, техник кибернетика, самолётларни конструкциялаш ва лойиҳалаш, машина қисмлари (2), металлар технологияси (2), умумтаълим фанлари (3) — чет эллик студентлар учун тайёрлов факультети бўйича химия курси — 2 ва чизмачилик — 1, машинасозлик технологияси;

катта ўқитувчилар: рус тили (4 — чет эл гражданлари учун тайёрлов факультети), машина қисмлари (2), аэрогидромеханика, сиёсий иқтисод, рус тили (2—чет эллик студентлар билан ишлаш бўйича), механик ишлов бериш технологияси, бошқариш системасини автоматлаштириш, химик машинасозлик, учиш аппаратлари ишлаб чиқаришини ташкил этиш ва бошқариш;

ассистент: ички ёнув двигатели (0,5);

ЧИРЧИҚ ШАҲРИДА

мудирлар: машинасозлик технологияси, кукунли металларнинг пластик деформацияси;

профессор: химиявий ишлаб чиқариш машиналари ва аппаратлари;

доцентлар: олий математика ва физика (ўқиш ўзбек тилида олиб борилади), кукунли металларнинг пластик деформацияси (0,25);

катта ўқитувчилар: химиявий ишлаб чиқариш машиналари ва аппаратлари, ишлаб чиқариш жараёнларини автоматлаштириш (ўқиш ўзбек ва рус тилларида олиб борилади).

КОНКУРС МУДДАТИ — 12 МАЙГАЧА.

Ҳужжатлар қуйидаги адресга жўнатилсин: Тошкент шаҳри, Пахтакор кўчаси, 3-уй, 33-хона.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Президиуми

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг

ЯДРО ФИЗИКАСИ ИНСТИТУТИ ДИРЕКТОРИ

ВАКАНТ ВАЗИФАСИГА

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

КОНКУРСДА ФИЗИКА-МАТЕМАТИКА ФАНЛАРИ ДОКТОРИ ИЛМИЙ ДАРАЖАСИГА ЭГА БЎЛГАН КИШИЛАР ҚАТНАШИШЛАРИ МУМКИН.

Конкурсда қатнашиш учун қуйидаги ҳужжатларни тақдим этиш лозим: кадрларни ҳисобга олиш варақаси, 4 та сурат, таржимаи ҳол, олий ўқув юртини битирганлиги тўғрисидаги диплом ва илмий даража берилганлиги ҳақидаги диплом нусхаси, номзодни меҳнат коллективи ёки бошқа орган, ташкилот томонидан кўрсатилганлиги ҳақида протокол.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Президиуми ва унинг бўлимлари, бошқа илмий муассасалар ҳамда олий ўқув юртлари илмий кенгашлари, жамиятлар ассоциацияларга номзод кўрсатиш ҳуқуқига эгадирлар.

ҲУЖЖАТЛАРНИ ТАҚДИМ ЭТИШ МУДДАТИ — ЭЪЛОН ЧИҚҚАН КУНДАН БОШЛАБ БИР ОЙ.

Ҳужжатлар қуйидаги адресга юборилсин: 700000, Тошкент шаҳри, ГСП, Гоголь кўчаси, 70-уй. ЎзССР Фанлар академияси Президиуми, физика-математика фанлари бўлими. Телефон: 33-72-73.

Ўзбекистон ССР Маданият нозирлиги

М. Қориёқубов номли ўзбек давлат филармонияси

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

13 апрель соат 19.00 да;

14 апрель соат 16, 19.00 да

15 апрель соат 12, 15 ва 18.00 да

«ЎЗБЕК ГИПНОЗЧИСИ»

Фарҳод РАЖАБОВ

ГАСТРОЛЛАРИ

ПРОГРАММАДА:

Гипноз, мўъжизалар, иллюзион ревю, психологик тажрибалар. Африка бўғма илонлари билан олишув, шунингдек руҳий таъсир орқали беморларни даволаш...

КАТТА КОНЦЕРТ

Қатнашадилар: сиз ёқтирган хонандалар, эстрада юлдузлари, замонавий РОК группалари...

(Концертда гипноз билан ухлатилган томошабинлар ўзларининг санъатини намойиш қиладилар).

Томошадан кейинги соғайиш эса гипноз таъсири натижасидир.

Касса соат 10.00 дан 20.00 гача ишлайди.

Маълумотлар олиш учун телефонлар: 44-35-91, 44-35-84, 44-29-04

Ф. ЭНГЕЛЬС НОМИДАГИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЧЕТ ТИЛЛАР ПЕДАГОГИКА ИНСТИТУТИ

кафедралар бўйича профессор-ўқитувчи вазифалари учун

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

доцентлар: инглиз тили (сиртқи факультетларга, филология фанлари номзоди), ўзбек тили (филология фанлари номзоди, миллий ва рус группаларида ўзбек тили бўйича лекция курслари ва амалий машғулотлар ўтказиши лозим);

катта ўқитувчилар: француз тили фонетикаси (филология фанлари номзоди), немис тили фонетикаси;

ўқитувчилар: немис тили стилистикаси немис тили фонетикаси иккинчи мутахассислик сифатида чет тилларни ўргатиш (инглиз тили).

КОНКУРС МУДДАТИ — 28 АПРЕЛГАЧА.

Манзилгоҳ: Тошкент шаҳри, Муқимий кўчаси, 104-уй, кадрлар бўлими.

●

Театр

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 13/IV да **Тўмарис**, 14/IV да **Фауст** (18.00).

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 13/IV да **Тақдир эшиги**, 14/IV да **Келинлар қўзғолони**.

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУСИҚИЙ ТЕАТРИДА — 13/IV да **Кампир нетармиш**, 14/IV да **Гул ва Наврўз**.

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ ДРАМА ТЕАТРИДА — 13/IV да **Драма актёрлари куйлайди** (19.00, билетлар сотилган), 14/IV да **Майсаранинг иши, Фармонбиби аразлади** (17.00).

Педагогика фанлари илмий-тадқиқот институти жамоаси катта илмий ходим, филология фанлари номзоди А. Р. Сайфуллаевга отаси

Сайфулла РАЖАБОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Педагогика фанлари илмий-тадқиқот институти жамоаси катта илмий ходим, филология фанлари номзоди С. Зоҳидовага отаси

Обиджон ҚОСИМОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўрта Осиё медицина педиатрия институти ректорати, партия, касаба уюшмаси ташкилотлари ва клиника жамоаси поликлиникасининг врач-педиатри

Рамазон Хўжанапасович НОРБОЕВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

Р. — 04205. № 86. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12